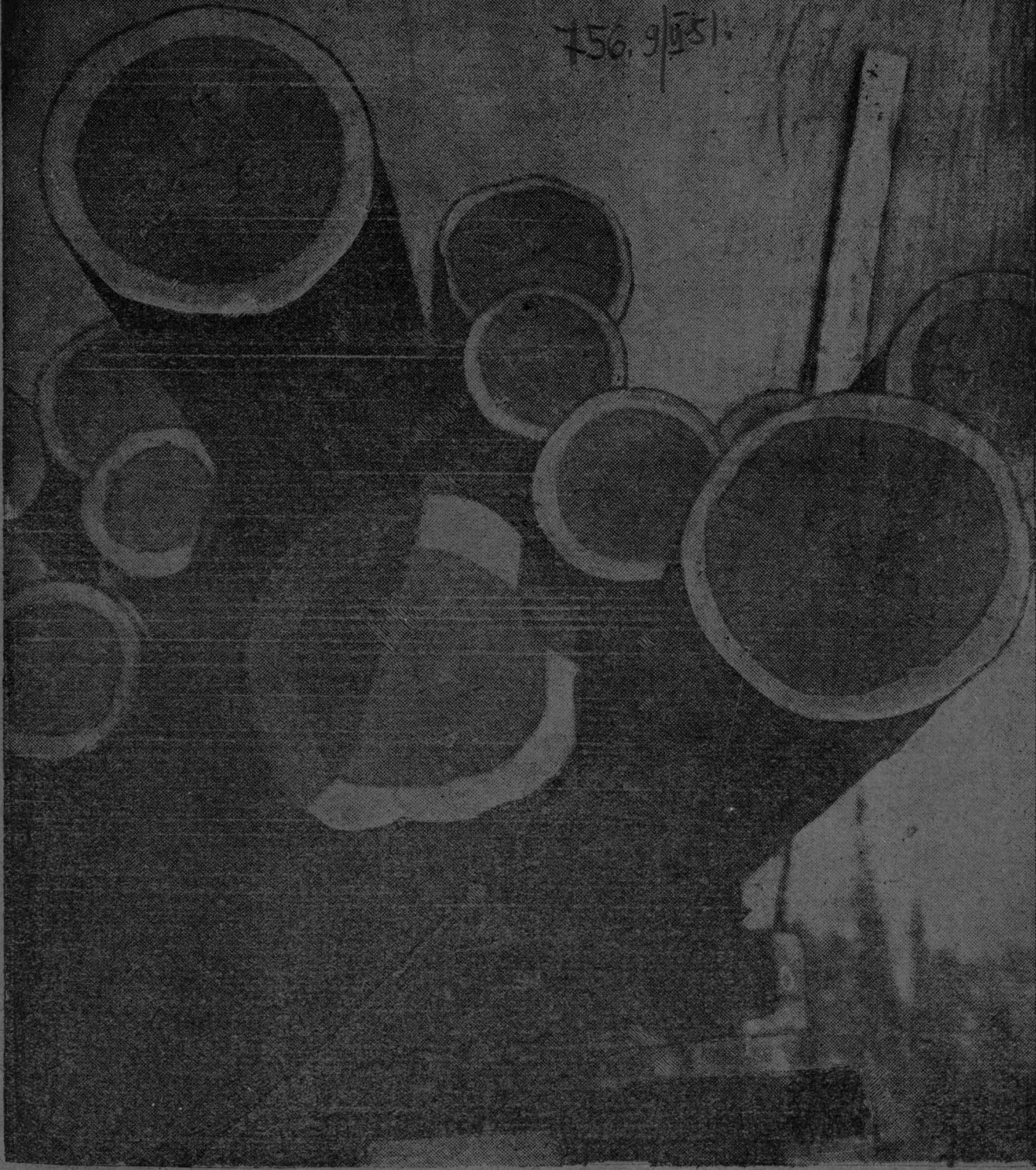

756.9/581.

WADVIK

17-18

ХАДЖИ

ПРОЛЕТАРСКОЈ
ЛИТЕРАТУРА ЖУРНАЛ
ПЕТО БЫД ТӨЛЫСЫН КЫКЫС
Лебһы ВКП(б) ОК лон Култпроп, КАПП

Редакциялһн адрес: Сыктывкар, Советскһй уль, 24

Бырөдны бөрө колтчөм

ЖУРИНАЛЫС

Большевик өдјасөн пјатилетка тыртыө ударникјас	1
ПЕФ ГЕН—Сиктса асыв	2
М ЛЯХАЧОВ—Гөрд нимна с	10
П. ДОРОНИН—Ветла	11
швучка вөрваті	11
Ј. КОЛЬГОВ—	—
АКИН ПІ — Крест пыды	12
Клач!	12
П. ДОРОНИН—Колхоз му дорти	—
ВАН МОФ—Казтылан војас	13
В. ЛАТКИН—Горөм	16
ІЗЖУРИВАН—Ударник—геројјасөс петкөдлөм вөсна!	—

Обложкасө бөгтөма "СССР на стройке" журналыс.

№ 17-18

Сентяб 1-30

1931 - өд во

Пырим пјатилетка решајушһөј коймөд вөса нөмөд квартааб. Робөчөј класс да став ужалыө јөз партия вөскөдлөм улын завершајтөны социалистическөј экономикалы фундамент стрөйтөм. Заводтчим пјатилетка завершајтан волие вөрлезан программа тыртөмө. Пјатилетка завершајтан волие вөрлезан программа тыртөм сувтөдө мјан воцө выл, гырыөжык, сложнойжык мојјас Пролетарскөј Коми художественнөј литература должөн сувтны тышкасны вөрлезан программа тыртөм вөсна, должөн петкөддыны вөрлезан фронт вывса геројјасөс, ударникјасөс—звучникјасөс. Художественнөј очерк, кывбур, вьет, пјеса, сыланкыв—ставсө вөскөдны партијалы отсаөм вылө, мед содтөдөн тыртны вөрлезан программа.

дасөвө-ө ми тәјө моґсө оломө пөртны? Перестройтисны-ө пролетарскөј Коми гыжыяс аенысө выл обстановка серти? Колө шуны, мыј ез. Онөз-на пыр перестройвајтам ужнымөс, колам оломсыс бөрө, отөј вермө вөтчыны экономика кыптөм бөрсөыс. Зөв уна участок социалистическөј строителстволөн колө пасытөт мјан пролетарскөј художественнөј литератураө. Тыдалө-ө Коми художественнөј литератураыө промышленнөј предприявөјаслөн олом?

Көни совхозјас организујтөм, социалистическөј животноводство паскөдөм јылыө? Абу. Абу тырмымөн мјан художественнөј литератураын і вөрлөзөм јылыө, вөркылөдөм јылыө. Отө-нин соритө тыдалан перспективәјас јылыө, сјө жө выл заводјас совхозјас стрөйтөм, кодөс вөлі индалөма кыз директива Крајисполком да ВЦКшү-өмјасын областы дас во тырөм куца.

Тәјө став торјыс петкөдлө, мыј онөз-на мјан пролетарскөј Коми художественнөј литература сулаабөкын основнөј мојјасөыс, колө оломсыс бөрө.

Пөцө-ө таз воцө вылө колтчыны? Ферт, ыкыз оз пөз. Пролетарскөј Коми гыжыяс, пролетарскөј Коми художественнөј литера-

тура должөн сувтны колән мөстаө, кытчө корө партија, корө оніја реконструктивнөј кад, корө социалистическөј строителстволөн интересјасыс. Коми пролетариат, коми ужалыө јөз месорубјас, колхозникјас, звучникјас, ударникјасвпра ве мјанлы представитны социалистическөј счот пролетарскөј, партијно-выдержавнөј художественнөј выжыд литература вылө. Ми сјө счотсө должөсө мынтыны.

Оніја кад корө выжыд художественнөј большевистскөј литература. Литература корө гыжыө кадр Оз пөз шуны, мыј ми кадр лөсөдөмын вөчим ставсө, мыј вөлі колө да пөцө вөчны. Унжык—ми пөштө нимөм-на онөз ет вөчө кадр гөтөвитөм могыс. Ударникјасөс литератураө кыскөм муни сомын бумага вылын. Став резултатыс кык-куим гыжыс содi, дај накөд некушөм уж ез вөв нуөдөма. Тәјө сувтөдө выжыд, серјознөј моґ Коми пролетарскөј гыжыөјас отувтчөм воцө.

КАПП-лы ковмас тас кыв кутны. Ковмас збылыөсөн кутчөлыны литератураө ударникјасөс кыскан ужө. Оз пөз бөкө колны і оніја пролетарскөј гыжыөјасыө Маркөистско-ленинскөј теорія төдөмаунсө кыпөдөм јылыө. Маркөистско-ленинскөј теорія төдөм мјан гыжыөјаслөн вывти улын.

Та вылө ковмас чорыда вөцөдлыны. Тәни медеа выжыд помкаыс мјан пролетарскөј художественнөј литература бөрө колөмлөн.

Пролетарскөј художественнөј литература вермам сек колана выјө лептыны, кор чорыда пондам тышкасны партија генералнө вөз вөсна, кор сөвмөсыс, сурөсыс художественнөј гыжөдлөн лө творческөј интузиазм кыпөдана, социалистическөј строителство вылө ышөдана, классөвөј врагјас вылө став фронт паста наступленинө нуөдны кыскана.

Тащөм художественнөј гыжөд мјанлы колө.

Тащөм моґ оніја кадө КАПП-лөн, тащөм моґ пролетарскөј Коми гыжыөјаслөн.

„1 мај“ промколхозын (Сыктыв-кар) ударнік БОЛОТОВ А. В.

Ударнік-строітел (плётнік) Сыктывкарса строітелство вылын ҢЕМЧАНОВ ЈОРТ

Сојузтрансын ужалыс плётнік-ударнік КІСЕЛОВ ЈОРТ

„1 мај“ промколхозын (Сыктыв-кар) ударнік РАЗМЫСЛОВ І. А.

„1 мај“ промколхозын ударніца ЗАБОЈЕВА І. Н.

Сыктывкарса типографіаыс робочј-удар-нік ХАРАПОВ В. Н. (производство вылын ужал 19 во).

Сыктывкарса строітелство вылын ударнік-плётнік (інструктор) ЗАБОЈЕВ І. Р.

Сыктывкарса строітелство вылын ударнік-плётнік (інструктор) ПОТАПОВ ЈОРТ,

Г И К Т С А А С Ы В

Повесть Пед Геялн¹⁾

Лысмёма ыбрыв. Шунгисны-тај шондија лунјас. Лун нолө-віт-ын јенежыс руд. Сөмын талун рыгтадор чездалыштис јенежыс, муртсые кежө мытчыеліс гөрдоват шонди. Вір војтјасөн сөзісны пу лапјас ыылө рыгта кыа југөрјас.

Куънеч Мітреј ордын талун јона гажа. ыыл венка — зумыд морөса нывка коф — оз лантлы, серавлө. Кык вежөстыр јөз, унжыкыс томјөз. Пызанјас ыылын стөканјас, стөканјасын быгја сур.

Ачыс Мітреј јенув пелөсө паскөдчөма, шөг канөн чіткырасө. Мынө сылы не шпынјавны; гөгөр справнө, сөлөмыслы покој, со, талун-на помечөн лептісны ыыл керка. Легонты кад-нын гөтрасны. Мед овмөдчас, мед батыслыс тјүсө возө нуөдас. Мед оз елас батыс ыылө. Бат быдтіс, велөдіс, кок јылас сувтөдіс. Отка пилыжын овмөссө сөгө, кувсас да сгавыс сылы колас: кык керка-і, куънеча-і, кык вөлі... Но-да Куънеч Мітрејлөн ембурыс мыјкө

мыда емышт небос. Помечажсөн кушөм візмстајас лөсөдаліс Со, талун комын кымын морт ошјас моз куълунтыр муркөдчисны сылы. Көкјамыс пелөса стын кајіс. Се-щөм өдісө сөмын мојдјасын стрө-јітчөны. Зато Мітреј јукталыштас-жө. Сурыс да аскурус абу еща заптөма. Сесса талун бурец Легонт іменнык. Зік-нын празнік коф.

Легонт тыртіс стөканјас, а батыслы — јандава. Здук кежлө лантліс венка, чатөртчывалісны јурјас, быгја сур гулк-гулк кыветіс рушкјасө. Мітреј чышкыштіс сөд устошсө да томјөз ыылө, гебјас ыылө моз, візөдліс:

— Велөдчөј... Ань-ті-ле-гент-јас.

Ывлавылын зев ыжыд вір војтөн ісковтіс шонди. Пөжарөн ып-јалө кыа, гөрдөв југөрјасыс јөктөны өшінјасын.

Јөктөны-і Легонтјас: шапа зым-гөны кокпыдөсјасөн, уксөны да јурнаныс довкјөдлөны.

Кор пыріс Педө, јөктысјас здук-мөд кежлө лантлісны. Сесса Ле-

гонт сінмасіс јортјасыскөд да кыс кіс Педөсө пызан дорө.

— Ју, со муса друг. Ју миса, кушөм амі собраннө менам ным-лунө. Бост да пөздравіт менө. Менө — Ісполкомса Секретарбс... Менө — Легонт Мітрејевичөс.

Педөлөн ескө-і петө вежыс быгја сур відлыны, да...

— Колө собраннө ыылө мунны, — рамыніка шуасіс Педө.

— Ју миса, Педө друг, — горзө гажмөм іменнык.

Кыс сесса он відлы, нымөн јур ыылас оз кістны-да.

— Ладнө-інө... Сөмын өвіөс, — шуіс Педө да бостіс Легонт кыс стөкан, ачыс мөвпыштіс: „өвіөс јуа дај пета“. Јуіс да мөвпјасыс гөн коф коккыөс лоіны, небыдік алымчирјасөн пондісны сінвозтіыс гартчыны.

— Педө друг!.. Суөд мјанөс, ју мөдөс...

Зіла-золгө јургө гудөк, быгжө-дө сінјасті чепсаыс вір, кі-кокјас асныс-і вөзјысөіны јөктыштны.

— Талун-өд, Легонт, комсомол собраннө... Бјуро ыылөс көсјөны

1) Заводігчөмсө візөд 9, 15-16 номерјыме.

бөрүны, — шуаcis Педö. Зумышт-чic Лeгонт.

— Удiтам-на. Ју да ен сорнiт сы жылыс.

Педöлөн cиңвозыс пондiс кым-расены. Зонјаслөн укöмыс шöщ сылы пондiс вужны... Јешшö öтiöс јуic, сесса буракö мөдöс... Мөвп-јасыс зугоисны.

— Четчы, Педö друг, јöктыш-там, — горзö Лeгонт. Педöлөн кы-нöмыс дундöма-нын, кывјыс леч-тан код, зев дыша вөрö. Cиңвозтыс öтiлөн чужöмыс вужöртлас, мөд-лөн-кыс, коймөдлөн-кокпыдöсыс... Сесса Митрејöс адчic — јенув пельöсын шпынјалö. Педö öдјонжык мөдарö бергөдiс јурсö. Педöлөн кi-кокыс пыр-i мгышмiс. Сулалöм cиңјасөн дыр визöдiс јöктысјас вылö, сесса кутис кодöс-кö.

— С... собраннö... Бјур... ро...

Педööс шатлөдлö. Томјöз чу-көртчiсны сы гөгөр, гiрчöны.

— Мiјан асланым собраннö. Педö друг, партичы мiјанкөд, — кодкö зiзгö сылы пельвозас. Лок-тис гөрдöдöм чужöмбанјаса Лeгонт. Кашкö. Cиңјасыс долыда лöстa-лöны.

— Пукав трасiча. Ме тöда... Гөгөрвоа-öд — комсомолыс көсјан-ныд мiјанöс вöтлыны. Парвијаыс! Менö?! Лeгонт Митрејевичöс! Испол-комса секретарöс! дудкiл — Лe-гонт швачкiс кiпыдöснас лабiчö. Вомдорјастыс чепöсјic быг.

— Лeз... зöј, — Педö шатовтiг моз кутчiсiс öзöс вугјö. Лeгонт зумышөн визöдiс.

— Политикант дорö... Газетуј-чыны. Јуиң дај пышјан паöиbö шутöг.

Ныж пуртөн моз кырыштиc Пе-дельс едлөмсö. Помнытö морöс на морöс кутчысöм. Векуштöм чужöмјаслөн мiстöма зiрдалöны cиңјас.

Кызi мыј возö вöли, Педö оз-нин помныт. Палалис кушöм-кö пыв-сан бокын. Јурсö журöдö, јайыс гөгөр дојмö. Вој. Шыласöм јенеж-саң бусјö көчыд зер.

„Еcијö-нö ескö мыј... Вöт али вемöс“. — Шöва јöршјасөн вөрзöд-чiсны мөвпјас. Пыктöм cиңјасö зырыштиc да бара визöдiс. Пемыд сынöдын тыдалö, кызi важiнык

керка cтен пöлөн гыжјасö би. Пыр-вылöзжык-i вылöзжык кыптö.

— Сотчö ö... сотчö-ö-ö! — горö-дiс чiрöм гөлöснас. Лок горшөн горзöм шыыс шуштöма лебзic cikt пöлөн, быд öшiнö сөд борда кырышөн швачöдны кутиc.

Бвла вылын пемыд. Öшiңјасö тачöдчöны зер војтјас. Бөрдö вь-лаыс. Тöвлөн увтöмыс, iчöt кага-лөн моз нораник; кылö јулөн буз-гöм, равзö веж вал.

Павел возын кабала мiст. Зу-мыша визöдö сөдов öшiнö. Чужö-мыс оз здрöгныт, бытвö iзмöма. Зузганалөн југөрјасыс cиңјас вылас ворсöны.

Кымөрөн кымрасöны Павел ју-рын мөвпјас. Вемöсын моз адзö ассыс завод: кар помын сулалö, шын сурјаыс катласiгтыр вывлаң кыпöдчö да рудов нугылөн кысö ју пöлөн. Завод мышкын iз гөра качöдчöма јенежаң. Сесаң турö-ны iз тыра вагонеткајас. Асы-лын:

— У-у-у-у! — чукалö уж вылö гудöк...

Павел ышловзic. Сесса пондiс гiжны:

„дона јортјас“

Кушöма-нын овланныд? Мыј-нын выл-торыс сенi?

Пукала аслам керкаын дај мөв-пала... Ставныд тi cиңвозынöс, бытвö тöрыт-на јансаiмö. Бытвö ме тöрыт-на пöртчi кучiк партукöс да пуктi көрт лөмöс, медым аскi бара локны ужавны.

Сиктын мока регыд-на ола. Код

сурöјасы горш шöраныс-нын та-саоны удiтi. Веританныд-ö, тани озырјас ciktсö зомјас ас везјаныс тывыштöмны. Весiг Исполкомö пукöмны. Ферт сесса најö ас ногныс ciktса став олöмнас бер-гөдлöны. Тi јуаланныд — парти-чeјкаыс-нö-пö? Cијö-öд-i ем — слаб, нер. дај сетчö мiшнöј јöз пырöм-ны: исполкомса секретар, шуам, јавнö cиңö озырјас дор, сесса кооперативыс председател. Мыјкö јона најö гудралöны. Партичeјкаса секретарöс бура тöдмавын ег удiг — асысплöс морт. Полö, полö массасыс. Cијö тази сорнытö — мiјан јöз-пö необразованнöјöс, оз гөгөр-во мiјанлыс уж. Мi-пö iчöбiк di кресванскöј сьихiја пышкын. Гы-зас-кö-пö cијö — журнаым-i кокна-ным нылыштас.

Ферт, тащöм партинöј „руко-водствонад“ вылö он во, iчöбiк diјөн пыр-i колан.

Ciktса олöмыскöд тöдмасыштöм бөрын ме мөвпышти колтчывылыны татчö тöлыс-мөд кeжлö. Регыд пондас мунны перевыборы. Он-кö пыркныт ciktсö, бара озырјасыс постысасы Исполкомö.

Тажö гижöдыскöд öтщöм завкомö да партичeјка бјуроö ыста колт-чöм жылыс шыöдчöм. Ме чајта тi, јортјас, онö шуöј менö фeзeрви-рөн. Збыл-öд едлөмöј пузic, кор адзi тащöм безобрацијöјас. Выныс-öд ем, позö јона ужавны. Емöс фельнöј комсомолeчјас. Мi накöд лeзим cтeнö öшöдан газет. Уна-тор ердö петкöдiм“..

Постыса „Смел котыр“ колкозын скöтвиған карта.

Павел ышловачис да лептис жур-
сө... Здрөгнитис. Здук-мөд вөрчөд-
чывтөг вижөдис өшиңө. Сесса чет-
иг моз кыскис наган да уекөдчис
бэс дордө... Кышовтис керка гө-
гөр, кывзысыштис: кыркөшө көйт-
чөны гыяс да мышвылын шуғалло
војтөв. Бөр пырис да калчаасис.
Сесса пукоис гижөдсө помоодны:

...Өни кодкө өшиңө шашаритчы-
лис. Петавли—некод абу. Серт,
ескө кодкө волис-да, гацкө-і прө-
стө касөтис—галлуцинация, мөвп-
яс вөсна.

Кывли: сиктаным машиннөй төва-
ришество котыртчө, бара-жө озыр-
ясис. Вель ыжид кредит-пө сузө-
дөмны. Ковмас уезкөд гижачы-
штны.

Но, јортјас, тирмывлас.

Асныд сесса гижөй. Пөлинө:
оз-ө боссы мијан завод шефствут-
ны тәјө сикт вылын? Вајө мөв-
пыштлөй. Пролетариатлөн влјаньнө
тащөминад јона лөсалас.

Большевик чолбөм—

Павел Зонов”.

Павел долыд сөлөмөн сујис кон-
вертө гижөдсө: сені сылөн мөвп-
јасис. Первој вөлөн мунасны,
сесса парокөдөн, сесса појездөн.

Водис. Мөвпјас, мөвпјас, мөвпјас.
Шуғөмөн шуғоны, дыр ез леңны
унмовсны...

Дыр-ө уәис—виставны оз куј.
Шуштөм вөтыс сасмис: бытвө
кушөмкө сөкыдтор морөс вылас
лчкысөма, лолыштны оз лез.
Пелас кувгө. Зурс пемыд. Здук-
мөд шемөс кујлис—ловја-ө, кулө-
ма-ө, вөт-ө, вемөс-ө—нинөм оз
гөгөрво. Шы-ни төв. Гу пыдөсын
код — пемыд, шуштөм. Сөмын
горшө лчөдөдытөг чашјө курыд
шың. Лолыштас да сурс јемөн
моз сапкысасны морөсас. Пондывлис
четчыны, кјасис өвинеч торјас
өкктабө, јурис — пывсан ыжда
гыла. Бауөнсорөн, кимаасөн
летчис жоқө. Сені озжык пөдты.
дыр-ө кујлис, бара-жө оз төд.
Гашкө здук-мөд, гашкө зонь час.
Сесса чукөртис став ебөссө да
лабич куға кысөс өшиң дордө.
Кабырнас сетыштис — зөлумни, но
ез југды, весиг төвру ез ыркыит.

Ассө гыа ва вылын моз шыб-
лалө, јурис лчкысө, кокјасис
кусынчөны.

Мыј тәјө?.. Көни?..

Тиралан чунјаснас малыштіс
өшиңсај. Ізас... Мыјла ізас?..

Ружтө да кыскалө, кыскалө да
ружтө, а пом оз во. Аслыс чәјтчө
—зонь час-нин песөб. Чунјасис
дојмалисны, но чөсөдөм оз кыв.
Сесса кпидөсыс бышкысөс көрт
пинө, ортчөн-мөдө... Уна пинь,
өшиң пастала. Јурвемсө сотыштис
мөвп:

— Ізас... Пинь!.. Пыкөмны!!
Шын!!

Јурас сещөма кувгө-ли, керка
ортсың кушөмкө шум-ли. Сінвозас
гөрд кругјас валјалөны. Ак, ескө
уәыштны. Швачкысны жојас да
уәны војбыд, төлысчөж, палавлы-
төг уәны.

Сесса кыскө сөзөдчис выл мөвп.
Кушөмкө чужөмјас... Кодјаслөн?..
А! Трөш Педөр!.. Лөгонт!! Ваш-
јалөны?!

— А! Сурин, полөвикант. Су-
у-р-р-р!..

Со, нужөдисны кјаснысө... Сін-
јасныс, сінјасныс! Пон чукөрөн
уекөдчисны өтпырјө... Друг кыт-
чкөдө вөјтис.

Сасмис ыла вылын-нин. Код-
јаскө горзөны, котралөны. Со-тај
вөлөм мыј, ыжид көсөтөр ыпјалө.
Сөдоват шың—гыјас нугласөны
јур вылын, речөны бикинјас.

Сесса друг былгөдчис Көрнл-
лөн чужөмыс, повчөма.

— Но, мыј? Аттө дивө! Тәјкө-
өд сотасны.

Бара гычис сінвозас. Биөн ыпја-
лыс јенежыс сінјас вылөчыс лч-
кысөс—жар. Сесса бара саріз
пыдөсө моз шыбитис.

* * *

Лолыштис ылаыс көзидөн,
коккөдик лымчирјас летчөны јенеж-
сан. Ју вылын кывтө сөник. Ре-
гыд-нин јежид тошка ар зөбас
пемыдлөз гыјассө ји улө.

Быд асыввој гумлајас дорын
кылө вартөм:

— Чуп-чап! Чуп-чап!

Лун-і вој гургө ужалө Закарлөн
мелница. Кымыныс бергөдчас мел-
ница көлөса, сымын ур-і гөгылтчө
Закараы зөпас. А артавлис-ө код-
кө—кымыныс бергөдчас часөн,
суткөиөн, төлысөи?

Мелница пруд—вылөн лыстан
мөслөн вөраыс, дундөма, пөлтчө-

ма. Пруд гөгөр сулалө понөма
вөр; мөдлапөлас—јенежлан калет-
чө гөрдөват слуда. Слуда подјын
шарөдчөны јизөм увја ловпујас.
Слуда вылын варышөн чивјалө
төвныр—кыскө курыштас моздор-
тыр лым да појналө пруд пөлөн.
Мелницаын рөмыдкод. Ем-жө
ескө зөлаык өшиң да бусөлаыс
зөв жала сөзөдө лунјугыдсө.

Ізөдчысјаснас да мешөкјаснас
мелница пышкөсыс тырөма.

Улыс судтаын пычлетчан до-
рын Машө нөкөв. Ва бузгөмыс
да ізкјас гургөмыс пелјасас жуң-
гө. Војбыд уәтөмысла сінјасис
гудырөс.

Машөкөд ортчөн сулалө Гөрд
Өлөшлөн гөтырыс—Уллана. Сіјө
лантлытөг өтарө мыјкө висталө,
вомас бытвө аслас ізкјас гуррө-
ны. Чабыртөма вартчөм кпидөс-
нас пысө да кывнас видлалө, лун
југыд вылө петкөдлас вижөдлы-
ны-да.

— Бур лубук; тәјө-тө вивті-нин
бур-да. Төричөыс ескө недајбог
уна вөли-да, јежид-на-тај. Абу вив-
тисө кыдјөс-ни. Сојам, тәјөтө вив-
ті-нин сојам-да.

Машө төдө—Улланалөн керка-
тыр посныс-посны чөлаф. Рака-
пјан моз лантлытөг сојны корөны.
Ужалысыс сесса сөмын гознаныс.
Сіјөн-өд Улланаыс ташөм пелка
і курасө, кыбө чөпел пыз оз кол
пыз летчан ларө.

— Унаө-нө, шаңөј, ізөдчөмыд
бостан?—Јуалис Уллана. Машө
гөгөр вижөдлөм бөрын бергөдчис
Улланалан да висталис мелі шы-
төвнас:

— Нинөм ог бост. Тенад өд
керкатыр чөлаф. Ог-нин уәд на-
јөс.

Машө бостис пыз куралан телеб
да ассыс кондис Улланалы вит
телебтыр.

— На, да ен паскөд јөзысы,
мед даф оз төдлы. Ну өдјөжык,
ну. Сіјө-өд оз гөлмы телебтыр
пығнад, а тјаналы—немас дөмас.

Улланалы вивті-нин нимкод,
бура дыр пасөбөкајтис да куз нем
Машукаы сјис.

—...Верөсөј чикөз торкөс. Јен-
быд рыт собраңнөасө... Ок-ок-ок...
Оз-нин бурвылө вөчны, Машук.
Оз өд прөста сөлөмөј вис. Зонов

вöсна ставыс. Сіжө-пö абу морт—
жеретник. Јенмөс-пö оз радејт-ни
төнзі-пö, вöскресөннәлы паныд,
сөд канö пöртчөмөн сикт куза
гөнајтөма. Абу-нын тајö, луба, бур
возö... Ен-жө бытөө некодлы вистав.

Машöлөн серамыс петö.

— Ог, ог, Уллана төтка; ен
пов, ог миса некодлы вистав.

— Исполкомтö-пö вылөс көс-
јоны бөрјыны. Трöш Педөрјастö-пö
чөвтасы регыд. А милтсонерыд-
лөн-пö збыл кукаң бөж ем, сө-
мын-пö гач пыцкас зөбөмөн вичö.
Чөрт, чөрт миса; менсым верөссө
цдыкөдас. Јенбыд рыт, јенбыд рыт
скодујтчöны...

Уллана мунөм бөрын Машö
петис ывла вылө да пуксөмөн
кутис вичөдны ва струјаслыс вөр-
сөмнысö. Машöлы вывти төдсаөс
тајö езыс гыјасмыс. Öд накод вор-
сигтыр сіжө быдмис, ассыс чемад
кадсö коллалис.

Машö пыкөис кыпидөсјас вылас
да кытчө-кө Слуда јылö вичөдö-
мөн вөјтчис мөвпјас пыцкө. Музöм
өинјасыс кунөисны, јурыс увлаң
лчкыөис.

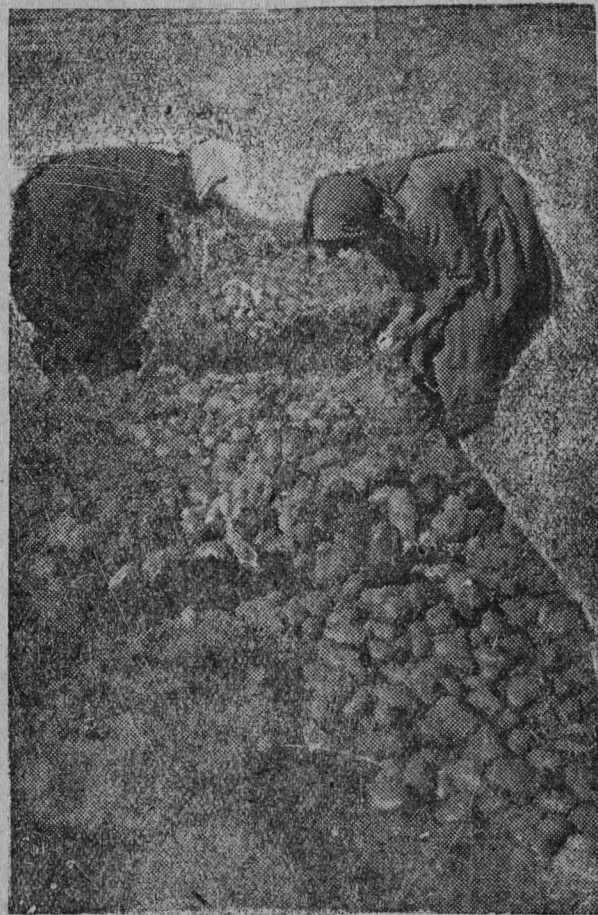
Машö мөвпалис Павел јылыс:
кыји медвозысө адзисисны, сесөа
мөдыс дај којмөдыс. Вывти шаң-
өд ачыс. Быдтор јылыс виставлө:
кущөм карјасын вөвлөма, мыј ад-
зывлөма.

Машукалы дассөјим арөс. Алөј
вомдорјаса, өөсетөр өинјаса, Куд-
ритчытөг сылөн јурөис кудрија,
пудритчытөг чужөмыс вывти мича.
Уна зон-нын заводитлисны кыскас-
ны Машö бөрсә, весиг кузъеч
Митрөјлөн пыс—Легонт. Сөмын
Машö чорым каректера нывка дај
зев асылссама. Шоча сіјөс адзыв-
лан томјөс пөвсыс. Сіјөн некод-
көд өз-і јортас, пыр өтнас аслас
шогыскөд. А шог сылөн вывти
ыжыд; кујим во-нын өөлөмас поэты-
сөма, кујим во чөж-нын лунис-лун
өөлөмсө јонтö. Сөмын некод оз
төд сылыс шогсө... дадеыс өт-
дор.

Машук чорыда ышловзис да
лептывалис јурсө. Жугыл өинјасын
вичөдлисны слуда јылö да бөр кун-
өисны. Јурыс бара лчкыөис.

„Мыј бара лөб, Павелкө төдас“,
— со мыј медјона мучитис Машöс.

Мажаса „Болшевик“ молхозын колхозныкјас
идралöны картупөл.

Пыдыс кыскис Машö носбөј
да помсө рачөм бөрын пуктис ки-
пидөс вылас КИМ значок. Оқыштіс
зирдалан бансө да морөс бердас
топөддлис. Тајö значокыс Павеллөн
козін. Медбөрјамыс адзислиганыс
сетис. Белөдис пырны комсомолö.

— Со-тај кытчө зөбөмыд, Ма-
шö,—зик видчыгтөг кодкө шыаөис
мышку саяс. Машö здрөгнитис да
терыба зөбөс КИМ значоксө.

— Јөј,—сөмын кужис шуны сіјө.

— Ме тенö быдлаыс-нын корси.—
Легонт пукөис Машö бердö да
сывјыштіс гола весттыс. Машö
вештіс сылыс кисö.

— Пыр-на-тај те важкод шап.
А јона-жө траөичалөн өинјасыд ми-
чаөс, вескыда өөлөмвужjö инмөны.

— Лез, Легонт. Абу-мөј тед
јанзим.

— Но, но пөлинö, өд те ком-
сомолка-нын. Ал-нө абу на?

Машö зумыштіс.

— Мыјнө көт? Стадлы виста-
лан? Вистав. Ог-нин пов ме сыыс.
Вистав, вистав... Тенö-тај, со,
вөтлөмны комсомолыд-а.

Легонт шапа пыркыитис јурнас

— Абу комсомол, а су-кө-мол
налөн. Но-да чөвлы, асног-на бер-
гөдам. дај тенсыд полөвиканттö
выживитам өиктөыным. Те-пö-тај,
Машö, полөвикантыскөд збыл гарт-
чан.

— Кущөм полөвиканткөд?— гө-
гөрвоис еөкө да јуалис Машö.

— Зоновыскөд. Зонмөс, код-
пö-і ем—ја не ја. Часлы петкөд-
ласны сылы пуж. Те Машö, өновтчы
сыыс. Асланым зонјас-тај дөвөл.
Өз-мөј гманитчыны.

Легонт сывјыштіс Машöс да
оз лез сіјөс вөрчөдчыны. Машö-
лөн чужөмыс өзјö, вомдорјасыс
тиралыштöны.

— Лез-но... Сёлышта-од чужома, Легонт. Чајтан быд пыв теңы-і паскөдчас.

Машо мездыоис да бөрвыв шыбытчөмөн мустома виждлис Легонт выло.

— Те чајтан— сijo збыл рафејтө теңо... Сijo-од гөтыра-нин дај чемадјас-по емөе.

Машо черөбтис, сінјассо сувтөдөмөн виждлис Легонт выло. Быгтө куз вөсны јем сујсны сөломас. Чужом вылас вежсываліс.

— Лаит. Ен сорнит тази сы жылыо. Гөтыра-кө вөлі сijo, висталис ескө.

— Збыл-по гөтыра, во кујм-нин гашкө.—Машо копыртис јурсө. Ез ло лөбыд сөломвылас.

— Те-но прамөјөн чајтлин? Немчөжыс шлајтчис, шлајтчис да те кодтө ез-нин-і адывалы чајтан. Карад-од статажыкөс-на барушнајасыд—кудри-пудри, жуждыд каблу-чок. Ветліганыс заднаныс вежнөд-лөны. Јој те Машо.

— Мед... med! Меным зик вескод. Мед-і гөтыра. Вескод...

Машолөн сінјасыс оз-нын долы-да лөставны, сінваон ојдөмны. Четчис да көсјис мельнао пырны. Легонт кутис:—Мыј сесеа, Машо? Сыкөд али мекөд кутан?.. Сылөн-од нинөм абу—чист. Мыј мимтсionenаломсыд бостө, сijo і став озырлуныс.

Машолөн сінјасыс ыло виждөны, Легонт јур вывти.

— Ог төд... Нинөм ог төд,.. Мөдыс, Легонт.

Легонт куртчис вомдорсө, чөвсулалыштөм бөрын шыасис:

— Ладнө; көсјисөмтор-по куим во видчысөны... Кыззы, Машо. Ме-од ескө өви дод изөдчан ваји-да. Муна да киста.

Машо ышловзис да пыркнитис јурнас, быгтө вөтлис дөзмөдчыс мөвпјассо.

— Он-на локтин-да. Мукөдјас-тајнө војбыд-нын видчисисны.

— Видчисисны-кө, мөд војтө по-пуғтө моз видчысасыны. Вежајкөд-од ми сорнитим-нын. Регыд ачыс көсјис локны.

Машо нинөм шуастөг бергөдчис да пырис мельнао. Легонт ез-на пырыс-пыр мун. Мыјкөдыра сулалыштис, өтнасөн нумјалис. Сесеа

пыркнитис јурнас да шувалыгтыр мунис мельна сајө, көні вөлі дод-дыс судалө.

Первојсө Легонт выло изөдчыо-јас ез-і виждлыны—нокө-і нокө-ө мешөкјаснас; быдөн-тај нокө-өны. Сөмын кор сijo лептис лар вомдорө өви мешөк, быдөн кутисны вашкөдчыны. Сесеа Тима Иван локтис сы дорө да јуалис:

— Изны-жө локтин, Легонт Митрејевич?

— Изны,—виждлытөг крапнитис Легонт. Шувалө да нокө-ө. Тима Иван гыжыштис кынауво, гөгөрбок виждлөм бөрын бара јуалис:

— Гашкө кистны лөсөдчө, Легонт Макаровичыс-да?

— Кистны,—щөщыда ордис Легонт. Тима Иван дурпопөн пезыштис, нинөм ез куз шуны да вешјис. Изөдчыојас өви да мөд четчалисны.

— Еј, кузъеч пи, мыј сен васө гудыртан.

Легонт јурнас пыркнитис, лар выло өшөдөчмөн виждлис чукөр-мөм изөдчыојас выло. Здук мөд кылис сөмын изкјаслөн гургөм.

— Щөрдөдтөг көсјан? Абу-од тани кузъечаыд. Ми суткјасөн олам-а. Видчисышт,—горзөны изөдчыојас.

Легонт кытырнас курыштис су да тусөн-тусөн кутис оојны.

— Менам-өд вежајкөд сорнитчөма. Без өщөрдөда лезис изөдны.

— Огө лезөј дај со!—ышловыштис јөз чукөр. Легонт шпын-мунис.

— Абу-од тјан мельначыс. Капиталныдтө енө-на виждөј.

— А-а-а,—ызмуні јөзчукөр.

— Асным-на шуплім!..

— Быд во прудтө зөнтавлим... Кымынкө-кабыр төвзис-нын Легонт нырувти. Сijo өви кыв шуас, воча дасөс крапкасны.

Друг ызгөмыс лөжны пондис. Бөрја јөз вешјалисны. Сөмын Јорш Јогор да јешдө морт-мөд колыны жој шөрын сулавны. Сінјасныс зирдалөны, тошныс щөвөн вөрө.

— Мыј-нын тан? Кушөм али митинга востөмныд?

Закар мельник беднас тошкыгтыр локтис Легонтјас дорө. Лысөм оинкымјас сајас шука пинјасөн ворсөдчөны сінјасыс.

— Понјас моз-тај уекөдчисны,—кокниа долыштис Легонт.—Мельначыс-по обществолөн.

Закар вежынтлис вомсө.
— Ке... Серамтө петкөдасыны. Кодлөн-нө өщөрдөдыс.

Тима Иван суғда воçө моз сувтис.

— Ме, ео батушко... дозволит.

— Но, те, Иванушко... Ладнө, ладнө... Ставным убитам изны. Легонт бөрын пыр-і кистан. Легонт, вај, кист-нын асоыд, ларас-тај бырөма.

Легонт Разис өви мешөк да гузгис нансө ларө, сесеа виждлис јөв выло.

— Иванушко, лок ветлам мекөд, чукөстис Закар.—Ветлам ва-сис кражјас лептам. Еца-өд.

Тима Иван гыжыштис кынауво да нем шуастөг вөтчис закар бөрсө.

Нардом залын чусалөны чигар-кајас. Спена вылын пызан.

Караөина би југзөдыштө сөмын сценавыв, залын рөмыд. Ошиңјас сајын сөд пемыд арса вој.

Ез спектак виждөны локны му-жикјас.

— Парвјинөј да комсомольскөј јачејкајас беднатьскөј собраннө выло петкөдөны тащөм канфидатурајас,—виставлө Зонов. Сорнитгас кабырсө унаыс чөвтлө пызан выло, быгтө тувјыштө шуөм-торсө.

— Ковмас тани сорнитыштны, тујасны-ө тајө војтырыс Исполкомө. Со најө: Көрнл Шаңгин, Гөрд Олөш...

Пукальојас пондисны вашкөдчыны. Гөрд Олөш вел дыр мыр моз пукалис, сесеа быгтө палалис:

— Мыј тајө? Серавланныд-кө-А? Менө Исполкомө?! Менө?!

Друг нардом сыркнитис: јірк—јірк, быдөн чүјмөм-пырыс бергө-дисны өшиңјаслаң. Уткін сувтса пела көчөн торгөдчис пызан са-јын.

— Пустакі,—өлөдис Зонов.—Чардакас тыдалө мыјкө уөі.

Мужикјас бөр пуксалисны ас местааныс, сөмын төдчө—сөлом-ныс абу местаын, мыјмокө полө-ны...

Муртсыяна Зонов удитис кыв-мод шуны, зл-л-л муны ошн-жа-яс, ошнш лок горшн горднсмн ввда вылын. Кирпичторясон, бед-ясон, бесплакаясон кутисны шот ны ошн-яс пыр.

Полысжык мужикяс гучгыисны озос дорö—тыкмаас ортсысаньс. Лабичяс улö, пелесясö јöжгилчалисны.

— Уткн, кöни те? Петавлам ошн пырыс... Колö тöдмавны, кодяс срывајтоны мјанлыс собраннö.—Зоновлөн сорни-горыс бртва код лечыд. Гач чеп пыш-кас кыс шамыртома наганлыс дуло.

— Ме ог... төварш Зонов.. Ој... јурö имис,—пызан улын піпу корјөн тіралö Уткн.

Кабыр ыжда кирпичтор жургöмөн швачкюис пызан вылö, сесса четчыштг моз ускöдіс лампа. Эдук мод вöлі снмö чуткымөн пемыд. Сесса тыдовчис бi: киссöм карасн өзјіс лöзоват бiјөн.

— Сотисны-ы!—горднсны код-жаскö. Бара ыжыд гын јöз чукөр швачкюис озöсö. Озöс јон дај мöдараыс топыда пыклöмны.

Паскалö кошöс дук.

— Спокојно!.. Фістисплна, јорт-јас!—фронт вылын моз камандујтö Зонов.

— Коді ме бöра!—Зонов кыс-кис нагансö да ошн пыр ускöд-чис балкон вылö. Кыкыс вылö лыјіс. Азываліс, — морт вужöр-јас котöрөн пышјисны бокшаö. Кодяс вöліны, ез вермы тöдны—пемыд. Сöмын öвi морт вужöр кажітчис сылы тöдсаөн—Легонт, Ез удит тöдмавны—пемыд. Гашкö-і Легонт вöлі гашкö-і ез.

Пітірім поп ордын оз кушöм сурö гөстјас пукавны—Трöш Педöр, вичко старöста—Васка Иван, Закар, куънеч Мітреј да коопера-тивса председател—Педул. Лöзов абажура „молнја“ југыда өзјö. Стöканјасын ворсöдчö быгја сур. Горниччыс ыжыд, пелк. Јенувпелöсын зöн іконостас; пызанпöв паста образлөн режаыс зарнјасö. Шторкја ошн-јас сајын пемыд вој.

Батушко кјјаснас асыкаöма кынöмсö. Езыо рөспјавтö ылас

ворсöны бi југöрјас. Јурас тöдчö јöвгöма-нын.

— Енö дiвiтöј, ставыс аслам пöжасöм. Гојö-јуö наздоровјö, шогмöкö,—кургö матушка.

— Буд здоров, öтеч Пітірім.

— За здоровјö матушкi.

Сур стöкан ректöм бöрын Трöш Педöр недыр вiзöдыштг батушко морöсын зрдадан рөспјавтö вылö, сесса ышловчис:

— Кöв мјј ен шуö, важöнтö буржык вöлі овнытö. Крам божіј почитајтлісны, нашалствотö пыд-жык пуктывалісны-і, слободнöјжы-ка овываліс јöзыслы. Сiз-öд батушка?

— М м.—вомсö воставытöг ымö-тіс öтеч Пітірім. Закар ылыштг порејај тор да возö нуöдіс панöм сорнiсö.

— Мјј-нын шуны. — Важöнтö слободнöјжыка овлім. Со, öнi јö-зыс шуасöны колö—пö менымы мелнчаөс občестволы бостны... Ме стрöјитi, а občество бостас... Важöн-öмöј тащöмтор вермис ескö лоны. Сразу ескö пошеју да урад-ник дорö. А öнi... Мiмiтсöнер!.. Астö нөрöвiтö шапкыны. Батуш-којас, самокурнаныд осторöжнö-жыка вöдiтчö. Зев-пö-тај тајö ку-тасö... да, важöнтö вöлі слободнö-жык. Быдөн вiзöдлісны Закар вылö.

— Важöнтö чiжовкаад унаыс пукöдлісны, сiјөн i шаъ вöлі олö-мыс,—асыс кыв сiјыштг Васка Иван.

— Чiжовкыд тај öнi дас-жö, сöмын суј. дај јортлаам-тај сочи-никатö. Сытöг другö оз поъ,—вiсталис Трöш Педöр. Куънеч Мітреј ружтыштг сесса пыккыг-тыр шуаис.

— Пö-та-чит-ны оз поъ јöз-тö,—быгтöв ез кујм кыв шу, зöн ту-рун дод ректiс. Пöтöлöклян сöд тошсö качöдöмөн көкнја лолыштг.

— Јемлі возö тазі лö, сла-тебе господi-нын-да.—Черөн моз керыштг Педул да пысаліс вiлкi помö черi бöж.

— Кывалінныд, мјј сiктас вöч-сö? Политикантыд шыöдіс... Со, Педултö вöтлöмны партијас; Легонтјастö вöтлöмны. Öнi-пö беднöтанымöс ызјöдö. Лöсöдчöны, дај чорыда, тыдалö, лöсöдчöны.

Закар лантöм мысчыс вомдор-јассö вежнöдлыштг - на, быгтöв көсјіс јешшö мјјкö содгыны. Эдук кежлö чöв услi. Весiг матушка дугдiс шылöдны кургыс кансö, кiјассö возас пуктöмөн кутіс вiзöдны гөстјас вылö. Нөкод ез шуас да јуалис сесса:

— Мјј-нын бара? Гашкö војна-да? Јен вiзас, јен-вiзас... Бара контрiбуцја, реквiзiцја, обыск. арест... Бара тенö, батушко, арестујтасны. Мјјнö секi кута ме вöчны.

Öтеч Пітірім јурсö вөртöдлы-тöг вiзöдліс попадфа вылö.

— Успокоитчы, матушка. Арестујтыејасыс со, ме ордын гөстi-тöны-тај. Öнi-öд абу дасöкмысöд воыд... Секi пукалiм, а öнi öгö заковтö.

Матушка көкнја лолыштг да бара кутіс канкöд ворсны, а ба-тушко чышкыштг сыла вомдор-јассö да четчiс.

— Проферансiтны онö-ö жалај-тö.—Ветліс, јенув пелöсыс вiјіс пелкiнiк лареч. Сесса востöм бöрын кыкнан кiнас курыштг пач-кајасөн течöм кабала деңгајас.

— Тапi буреш вiтсо... Ставыс Нiколајевскöј.

— Ка-пi-тал! ружтыштг тош пышкас Мітреј. Быдөн ышловчiс-ны. Трöш Педöр дыр бергöдліс сiнвозас öвi соаөс.

— Брак. Сурс сајас менам бракујтчiс... Көсја вöлі мод керка јiркнiтны, балконадiс!

— Мјјыс-нö вöрсамöј?.. „Ка-теңкајасыс“ гашкö жалајтанныд? — таскујтг моз јуалис öтеч Піті-рiм.

— „Катеңкајас“ асыныс нем олiсны-нын, мед шöјчыштасны. Брак,—курыда нумдiс Закар.

Сенын тошкö ыжыд часi. Матушка вугралö. Мукöдјасыс:

— Пікi козырi.

— Вiст!

— Пас!

Скон помалöм бöрын бара ју-исны по стöкану. Трöш Педöр таркöдыштг чуңјаснас пызанö, сесса шуаис:

— да-а... Ујездыс морт-пö лок-тö; перевыборы кежлö. Кодлы колö лөбдчыштöј.

Эдук кежө чөвүсүлү. Закар гыж-
ыштіс тоштөм щөкаувсө.

— Чөртлы! Асланым поліві-
кантијасөн матөвоім... Ујездыю!
Кущөм бара ачыс. Быдчамыс-өд
овлө. Гашкө поңас... Щај стөқан
вылө прігласітны.

Трөш Педөр бара таркөдыштіс
чунјаснас.

— Ставыдылы коммас сүүедјас
орданым петаваыны Те, бабушка,
міјан дор-жө өд?... Міјан јөзөс-кө
оз кутны бөрјыны, драң-өд лоө
делаыс... Сор пыдді кущөмкө
гачтөмөс ковмас-жө сүңы. А ујезд-
сакөд ме ачым төдмаса. Колө ес-
кө јөз пөвстас паскөдны кущөмкө
сещөм сорні... Зонов јылыс. Кыз-
кө колө выжівітны сіјөс сіктеы-
ным; слободнөјзык лоас.

Трөш Педөр лантіс. Мөвпнас
ассыс ачыс јуаліс: „жал абу-нө
ескө Павел?“ Эдук кежлө сінвозас
кыптываліс Павеллөн чужөмыс —
зумыш, лөг сінјаса... «Віјасныкө-нө
жал алі абу?»... Нтіөті мускул ез
вөрчы, чөв олө сөвөстыс... Сіңкө
абу жал.

Трөш Педөр нумдігмос бөстіс
картіјассө, відліс да шуіс:

— Вістүгта.

* * *

Сіктсајас унаыс кутісны ад-
зывалыны выл мортөс, ујездыс-пө
локтөма. Мајег коф куз, гырыс
өчкіјаса, ордас-пө пыр кучік ноп
кыскалө. Асывсаңыс рытөз шөјтө
сіктөд—Ісполкомө пыравлас, пера-
төвө волас, нардомө нырсө сүјлас,
школа гөгөр кыщовтас-і... Ачыс-пө
зев варов, кодкөд оз паныдаө важ
төдсаөс моз сорнітөдө:

— Кущөма-нын овлывланнуд?

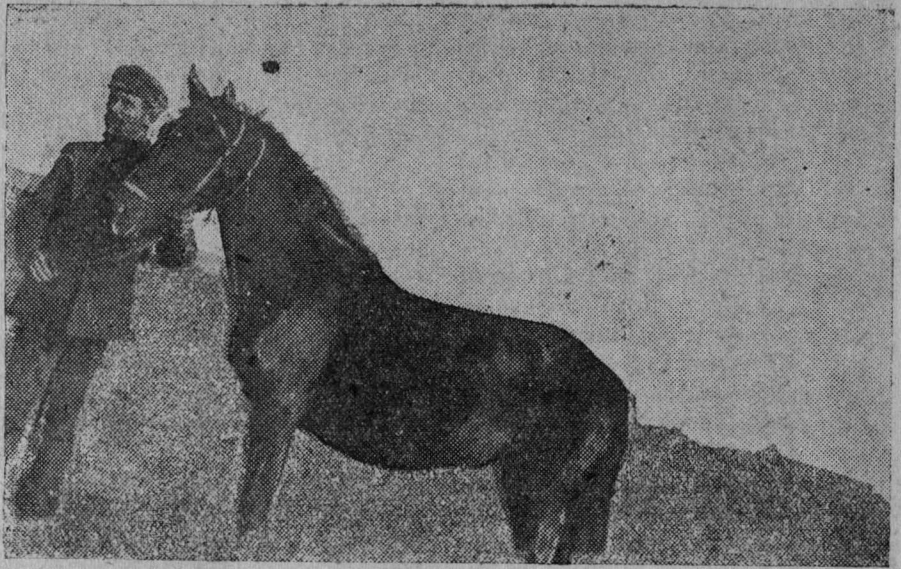
— Кущөма олам?... Олам,—кыв-
візөны сылы,—наң сојам.

Бөрјысан лунјасөз некымыт лун
војдөр тајө өчкіја мортыс, Павел
Зонов, Корніл да Гөрд Олөш дыр
пукаломөас Уткін ордын. Тајө рыт
Уткін ордын војшөрөз өзјөма бі.
Сіктсајас шенчыны. Јуасөны ескө
Гөрд Олөшлыс да мортыд озваіств:

— Небөс адзанныд. Петкөдлас
тіјанлы гаж.

Талуңја рытө, кор шондыс
суныштіс пожөма јаг сәјө, Павел
Зонов петіс Уткін ордыс.

Мөвпјасыд-тај асныс јурад лок-
төны:

Мажаса „Большевик“ колхозлөн 1 арөса племеннөј көбыла.

«...Паскыд борда јуејасөн лун-
јас шавыгөны сөрсө-бөрсө. Öд
зон віт төлыс-нын завод вылыс
мунөмыслы. Мыј нін сен вөчөс.
Важмос көнкө шынасөны завод тру-
бајас, көзавтөм домна пачјас лун-
і вој лыстөны сывдөм чугун...»

Көрттујјас вывт паравозјас
чішјалөны. Портјасын пароходјас
туксөны, подјемнөј крајјас зур-
тыштөны. Сені пуө олөмыс.

А тани: шөпкөдчө парма, сіктса
олөмыс—тыкод... Сөмын бөрја
каднас вөрчыштіс візувтны...»

Павел кежіс пывсан дорө, көс-
јіс вескыда воөдчыны Корнілјас
мыш вылө. Пывсан дорыс кыліс
төдса сорні. Сувтіс пелөс сәјө да
кывзыштіс.

— Ветлам војпукны, — Павел
төдіс—тајө Легонтлөн сорныс.
Көсіс-нын бөр бергөдчыны да бу-
рөщ пывсан сәјыс котөрөн моз
петіс нывка, адзіс Павелөс да
шалнас сәјөдіс чужөмсө. Көсіс
ордјыны.

— А, Машө! Сулав, сулавды...
Пышјан-тај-нө.

Нывка сувтіс да өінкымјас пы-
рыс кутіс візөдны Павел вылө.

— Мыңнө текөд лоі?... Пыш-
јавны-тај кутін мөыс. Кывзы, бју-
ро шуіс тенө бостны комсомолад.
Вөскресенна асылө воы нардомө.
Собраннө лоас.

Машө чөввізөдіс бура дыр,
сөсса шуіс:

— Ладнө... Вола.—Бергөдчыс
да котөртіс міртуј вылө.

Павел шенчымөн колмаліс өін-
јаснас, кытчөз рөмыд сынөдас ез
вош нывка вујөр.

Пывсан пелөс сәјыс петіс морт
да гырчыгыр муніс мөдарө.

Павел өдөбөн ускөдчыс Корніл
керкалаң, вујіс пощөс вывт да
сувтис лым толаө.

Пемыдлөз јенежыс козувтөм.
Көнкө сікт помын кылө гудөка-
сөм.

— Сволоч!.. Весіг нывкатө-нын
повзөдөмны. Но-да...

Павел пыріс Корніл ордө.

* * *

Нардомын тырыс јөз. Вескыд-
вылын пукалөны—Педул, Закар
мельнік, куңыч Мітрөј да налөн
сват-брат. Весіг өтеч Пітірім мышјас
сәјын зебсаө. Кіјаснас кынөмсө
асыкалөма, чунјаснас муртсыс
вөрөдыштө. Сцена вывоаң Уткін-
лы сөмын шлапаныс-і тыдалө.

Сцена вылын пызан. Сені—
Уткін, Корніл, јешчө морт-мөд.
Јөзлы паныдөн Трөш Педөр су-
лалө. Öті кіјас кабала, мөдас-тош-
кыс. Сорныс өтеч Пітірім пропо-
вед коф унмовскөдана.

Пезмөгса „Кыа“ колхозын колхозчықас петоны уж вылө.

«Лөһа-өд кывзёны» — мөвпыштис Уткин. Приметитис, кызи Закар мыжкө вашнитис Митрёжлы, сесса сінжассө Трөш Педөрлы кутис вочавны. Буракө ескө кыткө отсыштны көсчө-да оз лыст.

Сыр виставлис Трөш Педөр, сесса кызөгтис да лантис.

— Ештис? — жуалис Уткин. Трөш Педөр чөвтлис сінжассө пөтөлөкө, бытө сөс көсчис мыжкө лыддыны.

— А мыј сесса, товaрышјас. Ставсө-тај бытө вистали-а, щесщесю. Нынөм ег аеб обществое. Ужалім миса по закону, кызи значит кужим да вермим.

Здук-мөд вел лөн вөли. Сесса пондисны вашкөдчыны.

— Вот течөм јывоыд-тај вунөдин?

— Пөжарнөј сарајсө кытчө аебинныд?

— Вистав-но, вистав.

Уткин тринөдыштис козвончик-нас.

— Јуасөј, граждана. По өщөрөду јуасөј, — рамынка шуаис Трөш Педөр. — Сы вылө скодсө-и чукөртөма, медым значит... кхе... Нелучикјассө индыны да... кхе... велөдны мјанөс вөзө вылө ужавны. Вернө-өд?

— Фе-ерт, кодјаскө серөктисны. Трөш Педөр виөдөлис Шуга вылө, сінјасис лечмывлисны. Весиг Легонт дугдис вежынтөм коксө ле-

гөдны да бергөдчывлис, сесса пыркнитис журнас да виөдөлис Трөш Педөр вылө. Трөш Педөрлөн сінјасис өлөдөны сјјөс: „вөз-на; ен термас“.

— Ставсө кыс кужан өтпырјө виставлыны. Јуасөј-тај миса граждана.

Здук-мөд дыра јөзыс чөволисны. Сесса Гөрд Олөш четчис.

— Дозволит јуавны. Мыла-нө менам вот 21 рублі, а Закарлөн 65 рублі?.. Лөсәлө-ө?

Трөш Педөр вашкөдчыштис Уткинкөд.

— Вот течлис камиссия, по закону РСФСР. Аоныд-өд бөрјыв-линныд, граждана.

— Дозволит јешчө јуавны: мыјла кредитнөјис ме корлі 50 шәјт да ез сетны, а Митрејлы соөс бруткисны?

— Вернө-ө! — горөдисны шујгавысаң. Трөш Педөр шпынмуні.

— Тајө јуасөмыс не месту. Исполком уж јылыө јуасөј. Сесса-өд, Олексејушко, теныд уждан-да, мыј боотан-а. Ачыд мөвпышт, мыј теныд боотан?.. Сјјө-өд-и ем. Колө фелу јуаны. Нынөмсө нынөм-нын панны, сөмын скодсө влөд-лан.

Гөрд Олөшлөн чужөмыс тош кыс код-жө гөрд лоі.

— А!.. Не месту шуан? Граждана, кыланныд — не месту -пө!

Најө виөмујас куралисны, вотјасис аебласисны, өни-пө не месту!

— Вернө-ө-ө!

— Паскыд горшјас!

Друг залын шум кыптис: горзөны, мөда-мөдөс вичөны, өлөдөны. Легонт сінмасис Трөш Педөркөд да бырс-кајис сена вылө.

— Граждана!.. Ленъајјас оз лезны мјанам скодујтны. Вөтламој! Петкөдөј тас...

Залын бытө вабергач чужис. Вескыдвывсаң јөзчукөрыс валнитис шујгавылө, налы вотча мушкыртис паныда гы.

— Здолож Трөшкојасөс!..

— М-м-м-м...

Уткинөс бытө вурыштисны улөс бердө, сөмын журнас өтар-мөдарө бергөдлө. Ез вичыө друг кыптөм кос. Со, морөс на морөс кутчысөм-ны Легонт да Гөрд Олөш. Легонт векишө-лөмөн тракнитис сылыө гөрд тош жынсө. Ранитчөм ошкөн равөстис Гөрд Олөш. Весиг тышкасыөјас здук кежлө бергөдчывлисны налаңө, сесса бара кутисны колскөдчыны.

Уткин четчыштис жождө. Сенигы-аис, маткис јөз чукөр. Чагјөс мөз пондис сјјөс шыбланы. Горзө да ачыс асөс оз кыв. Муркнитасны да лөлыс мысаолас. Здук кежлө сін-вөстас лоі Трөш Педөр: сена вывоаң вашјалөмөн виөдө. Оз вөрзөдчы, оз шу-ни. Сөмын сін-јаснас шуштөма ајрдалө,

Göpd нѳмпас.

Талун ыжыт,
Праһник ыжыт талун,
Радөн јоткө
Сөлдөм, уна со...
Комі област
Мічаа шыһналө,
Сылы тыріс
Бојевөј дас во.

*

дас чулаліс..
Гыріс ужөн петам!
Кін оз аззы,
Оз төд етө кін?
Талун праһник:
дас воса победа!
Бічірөн југјалө.
Сотчө оін...

*

Ета пізан,
Быгја, гыма кадө
Өвік час,
Ог сувтчө өвік міг.
Талун мунам
Знамја увтын радөн,
Уж вічөтам
дас восаө мі.

*

Кің-нө оз төд,
Кыщөм песөөм,
Бој-пыр
Јөнмө, быдмө
Вөра Комі му?
Уна вын!
Вын, колө кісојтыр,
Медбы кужны
Өмлө аины ју.

с

*

Талун бөрлаң
Ҷаркерам һедырік
да вічөтам,
Кыз вежоө горт,
Кыз песөөм-пыр
Віл оланө пырө,
Кыз вил мортөн
Лоө морт.

*

Сен вөјө зыкын
Вөр пілітан завод,
Віл чөчкөм төсөн
Тырөм сылөн јөр.
Ежва куза
Ордытөг кылаалө

Ловја посөн
Уна міллон вөр.

*

Ударнөј темппеа
Вөлі вөрын таво!
Јөз ужаліс
Верміс ыжыт бој:
Тыртіс план
Кераан і кыскалан.
Сөкыттез-пыр
Пессіс лун і ој.

*

Вон, вічөт,
Кың төлыс знамја һулө,
А сы шөрын
Ҷардө цыфра со.
Кывмөд гижөм
Сен-жө, вічөт, улын:
„Талун тыріс
бојевөј дас во“

*

Гөгөр, гөгөр-то
Стројка муно ыжыт.
Көрттуј вил,
Һужөтчө стальнөј гез.
Он кыссі Ухтаһаң
Сесса лок пыжөн:
Шоссе туј шөгмө,
Піөтө бур ыбөс.

*

Консерва заводдез
Вөр шөрын вилөс,
Талун нысаң
Локтө пым јуөр.
Талун гора
Салутујтөм кылө.
Етаз кар
Ез гажөтчыв һекор!

*

Талун пленум
Оссіс јубілејнөј...
ОВІК мөдө
Керны уж ітог.
Сорні зірыт,
Југөр пондіс кайны,
Талун талтчө
Јона мјан көк.

*

Уна өксөм
Јөвыс талун татчө,
Ҷуртө чаркі,

Чегө кыз сартас...
Свена вылын
Гөрд каймаын сотчө,
Ылісаң југјалө,
Ҷардө гөрд нѳмпас.

*

Гөрд нѳмпас!
Бічірөн бытте кайө,
Сыын помтөм,
Өддөн уна вын!
Сыын слава,
Уна чест, геројство!
Сыис пічөм
Он сажкөт, он кың!

*

Вічөт нѳммес,
Мунда сетөн оввез,
Уна пессіс,
Уна уж герој:
Котов, Савін,
Кык герој—Жыжоввез,
Шпал лөсјан
Бригада „Вына сој“.

*

Тракторіст Сычов
І сылөн база,
Павлов, Шаһгін,
Желов і Јершов...
Уна, уна
Уж герој нѳмпасын—
Кустышов,
Карманов,
Казаков...

*

Комі област
Лыддө гырыс ужжез,
Талун сја
Быдсөн гөрд нѳмпас!
Јона соссез
Вөр заптөмын пуждіс...
Во ез бөрын
Бојевөјөө!..
дас!..

*

Талун ыжыт,
Праһник талун дона,
Радөн јоткө сөлдөм
Уна со!..
Сөвет сојузкөт
Област кыјсөм јона!..
Сылө тыртіс
Бојевөј дас во!

М. Лікачов.

ВЕТЛА, ШВУЧКА ВӨРВАТИ...

Ветла—швучка, вөрвати,
Шагја јагті, пармати,
Шурган расті, јогырти,
Ылі, маті гөгөрти.

Асму рөчсаң јөзланө,
Јөзмувывсаң гортланө,
Ылөз, кывтчи—катчылі,
Вылтор, важтор аззылі.

Җормөм козјас ружтоны;
Нѳја пујас шушкөны;
Збоја расјас шургөны;
Гөла тарјас кургөны;
Чегөм ош сен вурдалө,
Парма вөрвыв мурталө;
Вылног вөрвыв вескөдчө,
Вылзык шы сет пискөдчө.

Парма ва моз гычөма,
Јөла шыөн шычөма,
Клонгө чер—пу вилөдө;
Піла шырскө пілітө;
Җормөм козјас сунөны;
Шыјас возлаң муноны
Парма,—јагвыв сөмөсө,
Вылмөм, кыпыд овмөсө

Ыжыд сырјө чіпасө,
Ыжыд овмөс течасө,
Пабрїк-завод пелесө,
Көрттуј рөчө волесө,
Содө шпалөн, керјасөн,
Плитка, кубометрјасөн—
Выл оігөрө стрөпілө,
Облөжкаб крепілө,
Міліардөн во вылө
Ыжыд овмөс подулө.

Шонді ыпјө—ыпјөдчө;
Выл оланног кыпөдчө,
Бетон позјөн позјалө,
Чөскыд розјөн розјалө,
Быд пелесө паскалө,
Важтор валдө, ласкалө,
Выл петас вуж петөма,
Выл ног олөм јітөма,
Артман кіөн вөчөма,
Пөртөм вылө течөма.

Кодлөн вера бырөма,
Важас јурнас пырөма,
Төдө асыс овмөссө,
Сөмын горт, наңшомөссө,
Пурө понмоз вылторсө,
Сөвтө сетчө быдторсө,
Лок кывјасөн мичөдө.

Көјін моз пыр виçөдө,
Вылмөдчөмыс пыр пыкө.
Но і медым, мор сыкөд...

Подмөм јурвен мичөдлы,
Ныгык, татчаң виçөдлы!
Выл облөжка топыд өн
Овмөс пыкөд крепыд-ө
Видлы, ісышт,—дукышты,
Видлы небыд теколнад,
Плеш рөч-јывнад лукышты,
Зелөд став гөг сурөснад,
Јөткышт зівкнїт морөснад!!!
Оз-ө варкав, һорөвтчи?...
Оз-ө боквыв дорөвтчи?...
Тен не, ныгык пөрөдны,
Овмөс подув вөрөдны.

Көні тарјас којтисны,
Ошјас важсаң шөјтисны—
Шонді ыпјө—ыпјөдчө,
Выл оланног кыпөдчө,
Сетөн позјөн позјалө,
Чөскыд розјөн розјалө,
Вылтор пукөө важ вылө—
Јөзлы олан гаж вылө.

Ог ме тетјав пармаөн,
Гажа јагвыв вөрваөн,
Вөрвыв озыр лунјасөн,
Војвыв аслун бурјасөн,
Важ „олан-ног ладјасөн,
„дона“ колөм кадјасөн.
Важсө зөһнас олөма,
Важыс вежкөд колөма.

Ыжыда-ө ічөта,
Адча, мыј сін виçөдө.
Олөм сөвмө кыпалө,
Җоһнас воçвыв тыдалө,
Сїјөн гажја кыпјасөн
Выл олан шы, зыкјасөн.

Ветла—швучка вөрвати,
Шагја јагті, пармати,
Шурган расті, јогырти,
Ылі маті гөгөрти,
Асму рөчсаң јөзланө,
Јөзму вывсаң гортланө,
Ылөз кывтчи—катчили,
Вылтор, важтор адчили.

СССР кыпалө,
Луныс-лун јонмө,
Вежсөма олөмлөн бан,—
Ставсојуз пастала,
Пастала тыртоө
Нол воөн вїтвөса план.
Војдөр көн гымавліс
Војналөн шыыс,
Кытјасті вїзывтө Об,
Өні сен быдмөны
Робочөј карјас

Шыласіс секса окоп.
Вөссісны шахтајас,
Ужалө домна,
Тырмөма робочөј вын;
Карјасын чужісны
Фабрїк-заводјас,—
Кымөрөн кыпөдчө шын.
Војдөр-кө ізөрмөм,
Жебынык градјас

Пөлавліс пөласыс төв,
Өні колхозјаслыс
Бурмөдөм мујас
Ужалө сталнөј сөд вөв.
Сїкјасөс карјаскөд
Јітисы тујјас:
Нурјасөд көв-і он лыб,—
Сукмисны галкїн,
дөрсісны көртөн...
Гуввиçө гордөј Туркөіб!
Вылытї, јенежтї —
Пөткајас тујөд
Жбырјалө ајөроплан;

Талун-кө качөдчас,
Кардорөз волас,
Аскіө бара-нїн тап.
Гөлубөј, јујасөс
Вомөныс доріс —
Чабыртіс көрта бетон
Гырыс турбинајас
Шуркјөны, ломчө
Електростанціја јон.
Вөссісны шабділы
Совхозјас вылөс,
Тундраын быдтоны көр
Страналөн öзырлун
Быдсама тырмө —
Војвылын сулалө вөр.
СССР кыпалө,

Луныс-лун јонмө,—
Пуктөма стрөйтчан іс:
Сөветскөј сојузын
Медвојдөр дорөб
Вөвылөтөм социализм.

Пав. дөрөкїн

Ј. Колегов

Крест пыдди... Ключ!

Со мажбыр, локтін тај вітчысан лун,
Поп шуө стөрөжлы: „эвснйтны мун,
Крепыда жыңаннад шковгы быд ног,
Талунја лунө өд чужләма бог.

Локтін тај. мажбырөј, вітчысан тор,
— Унжы ө өткөд јөзсө те кор,
Зев менам сөдөмөј јөз вылад радлә —
Петкөдла најөли туј рајө-адө!

Өбөдһа ешгөм мыет славитны мунамө,
Өкгысан нопнымөс шаңгаһн тыртамө...
Сіктјасөд ветләдлаам вите-квјат лун
— Зилжыка, стөрөж, те звөнитны мун!

Мелја дөжиөдлә вјрјуыс чераһ,
Тақикөн матыстчө гаһна теләһ...
Плещјасыс лөстәлө—бытвөнөс жбан,
Јуртырыс сүјөма ыласөдчан план...

Јіргөмөн жыңаныд чуксалө јөзтө...
Старөста вичкоын кыз сісјас өзтө...
Алтарын бағушко шылөдө тош,
Вој уәтөм, арталө, вөсө оз вош...

Һөддыр мысч царскөј врата һакөм востіс,
Престолыс бағушко зарні крест бөстіс, —
Петіс амвон вылө... Гудыртчис јур...
Мыла-һө сін улө јөзыс оз сур?

Өтарын пөрыс пөч, мөдарын һөдө
Бөд вылө өшөдчөм, кі кокыс һөгө...
— Кытөні јөзыс, том војтыр уловыс?
Скөрмөмөн бағушко стөрөжлыс јуалө.

Стөрөж сек һуммуни, вөсқыда шуө —
Звөншытө војтөлыс сікт вылөд нуө...
Міжанлы ескөмыс ставныслөн вошөм —
Јенјастө керкаыс чышкөны росөн.

Јен чужан праңніклы — выл праңнік кыптөм, —
Звучнөј бригадјас панөһны лыдтөм...
Мөным-ө бакшасны тікөд со тәні?
Сы раді выл сорні талун ме пані.

Звучнөјө муна ме! Мөд бөрја кыв:
— Мыјда көт тәні те омлав да сыв —
Выл војтыр вичкөһ һөкод оз пет,
Пөтлытөм горшад тед һинөм оз сөт!

Отсәсан вөрөғлы, выл олөм һадмөдан.
Һөбыда волсалан — уәнысө із...
Мыј вылө мауәер гусөһныс ладмөдан,
Гашкө-һө бара-һнн виччысан пріз?

Витчис-һо, һәһөйтчы, суслуһныд тырмас, —
Крестыд і мауәер өткөд тед һач...
Сөмын тај һаскаліс, канал-ө, шырма,
Сылад крест пыдди өшөдчис... һәһч!

Акин III.

КОЛХОЗ МУ ДОРТИ...

Колхоз му дорті, шағја һөжөмөд
Кықик, му сөрөј, чужөм вөжөмыд.
Кусөм бі пур моз вәж лад тукталө,
Вылад му вылө вылтор пукталө.

Шөжык мөжа сөр бөркөд брөтәһ,
Посні муторјас пластө јитөма.

Ердсө зөһһасөһ вылму шыгыртө,
Дөрсө сін оз бөст, кытө гөгөртө.

Зорға ас вөстө, бөста ыләөжык,
Ід сү пастала коскыс ыләөжык.

Рузөг сөщөм-жө, өтсөер, өтрука,
Шөщыд шөп-јылөн вөрсө төврукөд!

Абу һасјасіг, сіөм—вөрдөмөн,
Абу гөрвөвти вөвлы гөрзөмөн,

Матөһ чөгјөдліг, мусө көзөма, —
Тәјө выл һөгһа ставсө вөчөма.

Зуртан гөрһырөһ абу лүкјөма,
Трактор коктујө көјдыс тупјөма.

Шөптыс шөп-јылө төвру пышјыштө,
Воөм шөп јылыс јитө чышјыштө.

Воғлаһ гөвкјөдчө, асө һанјалө,
Воөм із вылын суроз ванјалө.

Вөждін чөгө-һнн, муө сунгысө,
Көрө, термөдлә ідму вундысөс.

Војтыр ыб вылө сөыліг кәјісны,
Бөрдја машина өбрыс вәјісны.

Жһөјка брөтөва моз сүө қоласө,
Нөбјөн, қолтаөһ бөрвөв сөласө.

Қолта му вылыс вөрсіг вөшјалө,
Војтыр мағ пыдди дөғө—шөшјалө. 1)

Бара шөмөсө лөас көтәстөр,
Сөјһн төв кәжлә ставлы пөтөстөр.

Тырмас аслыһым, Мөсква, Кардорө,
Гөсүдарствөлыс елеваторө.

Враг мөд грөһитчө, мөдым повчөдчө,
Шыгјөн ог лөө, шығлы ог сөтчө.

Колхоз му дорті ветла һөжөмөд.
Кықик, му сөрөј, чужөм вөжөмыд?

Пав. дорөһн.

1) Шөшјавны—ғажа пырыс һумјавны.

Каҗтылан војас

Немецјас наступајтоны

Разведка мунис воҗо. Кыло буз-бав Кма јусо вуҗисны да бара мөдисны воҗо. Мијан ыҗмд пөрт-јян вөлі пусо броса рок. Пусани-са шынным кајо jeneжөзыс.

Муртса удітім соҗны, көсјам чігарка гартыштны. Друг—букнітіс снарад мијансаң сажең ветымын кымын бөкө.

Терыба өдөптім, віт минут мыҗы ставыс ын вөлі наізготове. Мө-дім наступајтны. Віҗөдам да про-тивнік кык кілометр саҗын. Пула-јас јурвомон сөмын віҗөдлөны.

Друг, бөкөј менам шонавліс, чөсмовтіс-код. Віҗөда да бөк пө-лөн ставыс-нын гөрдөдөма, шормоз візувтө пөс вірөј. Ег ескө көсјы кок јылыс уоны да мөд пула кок пыр мунис. Лічкіс менө места вы-лө. Водтөз уна мортөс каҗавлі, места вылас турбыласөны, пес-сөны.

Со, менам, Јелкін јортөј шөщ водөма, оз лолав, оз вөрҗөдчы. Віҗөда дај мөвпала: „воіс пом ставнымлы. Ог-нын адзылөј сесса Комі мутө. Прөщай, Анна... прөщай став посні чемадөј... Воіс пом“...

Мөвпала, а бөкө зып кылө уөі снарад. Менө вылө-вылө качөдліс да аслас гуө тыргіс. Муртса сој пөлөј да јур җынјөј тыдыштө му-веркөс вылас. Ок, міса... ловја вывөыд лоі гуө пырны.

Та бөрын сесса ог помніт, ды-рө ме тајө гуас олі. Ог помніт, кытчө менам лоіны мукөд јортјас-өј. Сөмын Јелкінөс адзылі. Оз вөрҗөдчы, кулө... кулөма...

Вот ме татысаң і сурі пленө, кытөні олі кујим во да кык тө-лыс.

Плєнын

Җон во-нын тани олам. Век-на некущөм јуөр абу гортө леҗөм јылыс. Отарө оломным омөлтчө.

Во олом бөрад неламын віт сурс пленнөјјассыд сөмын колі комын сурс гөгөр. Шыгла да кымөмла ставныс „пышјалісны“ мөдар југыд. Сөмын сіјө і вөлі

төд: асывнас четчан да ыҗыд јамаө нөілка вылын асыд јорт-јастө кыскав. Од абу дівө:—ба-рактө вөлі оз і ломтывны, а төвнас мороз трецітө, уҗыны вөлі сетасны кујим мортлы өві шыңел, сесса і став. А өд ставыс раңеннөјјас, ранаыд јукалө вісө, кымө. Первој төлысјастө нөшта-на вөлі поҗө овны,—һаң сетөны 300 грамм лун кеҗлө, а бөрја помыс помдісны сетны 200 грамм. Тавис өтар һем вөлі оз сетны.

Вој. Барақын гөгөр чөв. Кы-лыштө сөмын өткымынлөн ныргор шыыс да гач пөдпушка дінтіс ғыҗјалөмјас. Сени-өд абу дівө тоҗыд; гач пөдпушка гөгөріјасас козувкотмоз легөны, јаҗыд сөмын зудітө. Вөрөшітчытөҗыд өві минут он вермы овнысө.

Менам оз уҗсы, кымөмөј вір пелө сумалө. Тірҗа, кымма. Ові шыңел улын уҗам кујимөн. Ме дорас да вывті көзыд, піңөј сө-мын җаткө. Ғыҗыштчигтыр сөмын јортјас бердө топөдча.

— Мама... Папа... Дуңа... Ваңа... где вы...—Прөщай... Ја умр...

—Меладор бокын, месаң квајт морт саҗын кылө өві томинҗі морт кі-коксө песіс песіс дај лантіс. Овөс сылөн оломыс. Нөшта сод-тіс—дорогіе—е—е... товаріші... Браҗја...

Кад век бөрө колө. Колі во дај колі мөд. Мі век-на Краковы-нөс. Пленын оломлы лоі кујим во-нын. Гортө век оз лезны. Кык во олом бөрті, 1917-д воө вөтөн моз кылыштаім: — Россияын-пө властыс гөрдјас кыи. Гөрд гвардіја пө өні пызјө лок бандајасөс. Бостөма-пө уна карјас. Выныс-пө отарө јонмө. Сіктјасын-пө орга-нізутчалөны партизанскөј өтрад-јас...

Но та бөрын мијанлы нөшта оөкыд лоі. Һаң норма чінтісны. Ғасвіт морт вылө помдісны сетны

Сорвачов К. В.

РЕДАКЦИЈАГАҢ

Тајө гижөдас віставсө Сорвачов Васілеј Константинович јылыс (Сык-тивкарыс, Көзвылыс).

Сорвачов чужлөма 1878-өд воө, ас вісталөм сөрғыыс тани Ваң Мод гижө сылыс војнадырса војасса оломсө.

Өні Сорвачов јорт уҗалө сапөг вуран інвалідјас мағтерскөјын. Сөлөмеаныс тышкасө (кыҗі і вој-на дырјі) план содтөдөн тыртөм вөсна.

өві фунтөи. Пленнөјјас помдісны голјассө бшыны пекләө. А уна-өн-нын пемыд војјасө пышјалісны. Сөмын ог төд гортөҗис воалісны ес.

Неламын віт сурс мортөыд кујим во бөрад сөмын колі кујим-сурс морт,—ставыс мөдар југыдө мунісны. А гашкө і мијан пышјөм бөрын кулі став јөзыс-да.

— Сорвачов,—сојгтыр пел-воҗө гусөн -моз меным вашкөдө Везгін, аслам јортөј,—кыҗі ми-јанлы тајө положөңнөөсыс петны?... Кыҗі тас вермам мынтөдчыны?... А огөј-кө кыҗікө пышјөј, соровно емерт воас...

— Ог төд, —ме шуа сылы,— гашкө тани і лоө мијанлы немөд овны да...

Таҗі вөлі сорнітам кујимөн, ме да Везгін да Макаренко. Друг пыріс өві жандарм мијан олаинө.

— Мем,—шуө,—колө кујим морт, ветлыны поп ордө да аскі вөчыи богослужөңнө.

— Мі ветлам!—горөдім мі.

— Мем колө Сорвачов да нөш-та мукөд.

— Вот, ме і ем.

Мөдiм муныы. Жандарм мiјам бөрса вөтчө. Мiјанлы паныдөн лөсөдөма штык, матын зургыны еыланым.

Макаренко жүрсө вылө чатөртлiс, нырас кiсө пуктөмөн зырымсө варскөптiс сулыс кiтырыс да муас улө копиртчылөмөн, быгтө шыбытiс, чышкiс, а сiјө мортыд вөлөм вөчөма мөдтор:—ыласаң каңалөма, мыј тувылас тыдалө портмакет вмед ез каңавлы жандармыд зырым сулыг тырјид i боотас портмакеттө.

Воны пондiм гөстiнiча дорө. Макаренко гусөн пормакеттө вiдлiс, сөмыс бура уна вөлөма. Сееа жуалiс жандармыс:

— Вашеско-благородiјö! Разрешитлы мiјанөс татчө пыравны. Öд ачыл төдан, кынөмјас јона сумалөны...

Первојтө мөртыд некызi вөли оз лез, сесса куңатө теммысөм бөрад кыг-кө тај лезiс.

Пырим да терыба кујим бутылка вина бөстiм. Кыксө чапурнитiм дај пөттөң сојим. Ми сiјөн прамөја варөвим.

Кылө гөстiнiчаө өңөс вөссiс, пырө жандарм.

— Что вы так долго?

— Воз-на,—Везгiн шуө рөчөн—лок шөщ мiјанкөд закусiтыштам.

Ылөдiм-өд морттө. Вердiм, јуктыштим. Макаренко нөшта бөгiс кык сула да сiјөс бара чапурјөдлiм. Морт гажмө i гажмө. Прамөја варөвмiс. Виңтовкаыс кiсыс уеi менам пiзөс вылө. Öнi сөмын колө пышјыны туј.

Пленныс пышјөм

да... Пышјөмыд „бур путешествиј“ вөли. Уна сутки наң кусөк егөј аңывлөј, а унаыс-жө i шыг вылыс чорыда-коф сурышталывлiс сојнытө. Уна ва лоi вартчыны, лок, куң, кiсөм шыңельаснад. Уна вөр, уна јаг пыр прөјдiтны. Уна гөра гөгөр лоi кыщовтлыны, егө лыстлөј гөра јылад кајлынытө, мед ескө ез каңавны.

Уна пост вомөн вуңлiм, уна гранiтса да проволочнөј заграхденыөјас прөјдiтим. Уналаө-i оур-

лим. Унаыс i ез каңавлыны мiјанөс, а пыр вөңжык каңавлiм асысө.

Турун пуктан страдна дырјi петiм пышјыны да наң вундысөм бөрын вөлис воим гортө. Унаыс лоi пышјiгад уңыны: гуын вагуранјасын, полө вылын да бадкуст бокјасын. Сөмын ег-нiн думајтлы вольны гортө, Комi муө, ас чужан муө. Ег-нiн думајтлы ассым челафөс да гөтырјасөс аңзывлыны.

Салдатө мунтөз менам сөктаөј вөли вiт пуд да комын вiт пунт, гортө воi да сөмын колөма кујим пуд да жын, Кык пуд да дасвiт фунтыс кытчөкө сылөма. Кодјаскө нөналөмас.

Ок, ме салдатад мунтөз морт ескө вөвлi да. Сөки менсым сiлаөс мерајтны шөч мортыс вермывлiс, шөч мортысмы сетчывлi, унжыкысөс аснысө муткыравлi...

Пондiс пемдыны. Улiчајас вылыс јөз еша шөчмыштiсны. Мiјан жандарм мiјанкөд прамөја пондiс варөвитны. Лоi быгтө кызiас морт. Сөмын жүрсө пондiс улө лезны. Буракө онмыс лiчкө.

Везгiн жүрсө менам пельвоөј вајыштлiс да меным вашнiтiс:

— Мыј ем, сөмным аскi кешлө наңтор бөстыштамөј дај алло. Мыј лөан лөi! Смерт-кө смерт, турма-кө турма, а мөдламөј.

Вој пемыд. Көтө оiнмад мајегөн зургы, зiк нөмтор оз тыдав. Ми сөмын гуыкөбөдөм кујимөн. Кытi котөрсн, кытi вөлнөја, кытi пiзөс-чаң вылын, кытi бауөн.

Краков кар колi-нiн кујим километр сајө. Век мунам вөзө i вөзө, зурасiм Вiсла јуө. Ју ыжыл, пос абу некушөм. Кытi вуңан? вартчыны паскыл, дај вывти вiзув.

Вiсла ју пөлөн муним дасвiт километр. Некушөм пос ез во.

— Но, мыј, јортјас?—жуалiс Везгiн,—постө мiјанлы не вiтчысны, вај вартчамөј, вөјны-кө вөјны...

Везгiн быз четчыштiс, ме сы бөрса, Макаренко шөщ i, мөдiм сөрсөн-бөрсөн вартчыны. Сөмын огө лыстө кокөн бузөдчыны, мөдым ез каңавны.

Мөдар кыркөңдас воiгөн ебөсјас бырим. Ог-нiн прамөја вермөј

сыныштны: кытi гашөн, кытi кымын. Кујим километр кылалим-өдва, өдва воим кыркөң дорө. Макаренко воiс берөгас да жүрсө косас лептiс, а тушаыс ваас. Сетчө i лактiс. Ми сiң-жө Везгiнкөд муртса вөрыштам. Сес сiјөс кыским да сук бадкуст пөвсын уңыштим.

Аскинас четчим да вөзө. Колөны өктјас, вөрјас, вајас, гөрајас. Ыжыда өктјасө петавны огө лыстөј. Воны пондас оланiн лiбө полө, пыржө зев ыли кыщовтам. Сөмын кор вывти јона пондас кынөм сумавны вөјјаснас зев гусөн петалам өктө да корам сојны, бур јөвыд пыр неунатө вердышта-лөны.

Мунам i мунам вөзө. Паскыл-коф куш, а вөзын матын нiн ју. Ју дорас ем бад кустјас. Ог-i нөмтор мөвпалөј. Мышкө вiзөдлам. Друг тыдовтчiс кујим вөла лөктөны. Пуламос вөтчөны мiјан бөрса. Мыј керны? мыј вөчны? Кытчө воштысан?—Вөскыда пiкө воим. Вот татчө i пом воас“.

Зев өдјө котөртiм бадкуст дорлаңыл. Мөвпалам да кажитчө зев өпаснө. Тас вермасны аңзыны...

Вөлајас өтарө матысөмөны, пондiсны лыжыны. Ме да нөм ег думајт, ваад—быз-з-з...

Турун вушкө кутчысiм, туша i јур зөбiм ваө, сөмын зiк пөдан iныс нырнымөс лептим ва веркөсас.

Воiсны. Став бад куст гудралисны, корөiсны, гашкө кык час луасiсны сөмын ез сур, да мунисны бөр.

Ми муртса ег пөдөј, петiм да бара вөзө. Бара јагыс-јагө, вөрыс-вөрө, пыр муним зөбсөмөн.

Вужiм Польша граница, да бара вөзө...

Воiс полө. Тыдовтчiс гажакөд өкт. Сөмын өктсө ог помнит, мыј нимыс сылөн. Тыдовтчiс мөс стада, пастук најөсө вiзө. Сiјө мiјанөс мыјөн каңалiс (ми ылынөс-на нөшта вөлим), пондiс носөвөј чышјанөн өвтчыны. Ми огөј i гөгөрвоөј мыла өвтчө. Мышкө вiзөдiм, мiјан бөрса вөтчө кык вөла. Мыј керны. Воштысны некытчө. Öдјөнжык муним пастук дiнад. Сiјө мiјанөс

кык вуц костö сажовтис. Вöлајас
воём мыгви пастукаыс жуалисны
мијанöс:

— Кодарö пышјисы?

— Сетчан, сетчан,— кинас мак-
нитис пастук воекыдларöрö.

Бара сетыс мыним. Пастук ми-
јанлыс ставсö жуасис, а ми кызи
вöли, висталим ставсö. Мијанöс бу-
ра вердис јукталис и индис туј, кыти
возö мунны.

Колі лун, колі мөд, век му-
нам возö. Кыномјас јона пондисны
сумавны. Колö кыккө сојны корс-
ны.

Ме шуј Везгинлы:

— То матын тыдалö сикт, тани
пемдан дорöз олам, пемдас да
петам сикт вылас, сени уçam...

Сизі и вöчим, пондис пемдыны,
ми петим сиктö. Овилаö вöзјисам
уаны, оз лезны, мөдлаö сиз-жө оз
лезны. Сöмын шуасны.

— Рад ескö лезам да огöј лыс-
тöј. Быд вој шобөоны ветлөны,
лок стражнікјасыд...

Вердны быдлаын вердöны. Кы-
номјас ставнымлөн пöt.

Мөдим возö. Сикт пондис-нын
колны. Ег и төдлөј, амбар сажыс
петисны кык стражнік, мөдарсан
воис којмөд.

— Руки верх! — горөдисны најö.

Ми кјас лепталім.

— Откуда вы? — жуалисны ми-
јанлыс.

Ми висталим ставсö.

— Арестова! — горөдис öтик.

Мијанöс суйсны лок, важинзи
керкад, томлаалсны, асныс кылö
бөр кытчөкө мунисны.

— Но, мыј возö вöчны?.. — шуа
ме Везгинлы — татчöз и воим...

Кызи тас петан. Ошиң абу. Со,
сöмын, кык зоминзи руç...

Тази дыр кујимөн шога пырыс
варовитім. Везгин сени бөкө јурсö
öшис да лантыштаис-коф.

Гөгөр шымыд стөныс, ставсö
сојин макөдöма. Сöмын өзöсын
кык зöла руç. Öд сени керкајасыд
абу мијанлыс-коф. Стөнаыс нөрјыс,
а пышкөссö да ортсысö сојалöма,
Вевтыс ізас мөбө мукөд тор.

— На, тан-тај-нө нөр чурвиçö!
— Везгин јурсö лептыштит-моз —
нөртö тракнитис дај сојыд буж-
дыштит, — Вај косаламөј да петам-
мөј...

Пинөм да гыжөн ставсö јирим.
Лоі морт төриг роç.

Везгин мед возын петис, ми Ма-
каренкокөд сы бөрса.

„Мыним“, думажтам асным.
Ставным зев радөс. Гашкө, миса
огöј-нын сурлөј некытчө. Пондим
матымыны аславым грантса
дорö.

Воис зоминзи ју. Ог төд мыј
нимыс жуыслөн. Сени ыжыд јон
мельыча. Виçодам да кык морт
мијаныс улынжык кытчөкө мунö-
ны, а гашкө щöц-жө мијан-коф
пышјисјас.

— Стој! — куст сажсан код-кө
горөдис да зым кылö вылө лы-
јисны.

— Руки верх!!!

Ми кјас вылө лепталим. Воис ми
динö војса пемыдыс кушдөмкө
морт да мијанöс суйс мельычаас
да игналис ыжыд томанөн. Ачыс
вöтчис кык пышјис морт бөрса.

Бара јөрмим, бара мунны не-
кытчө. Кызи петан. Томантö бу-
ракö куш кинад он жугөд.

Ме öтарö-мөдарö кыштовти да
летчи ва колбса динас. Сети, мыјкө
ва бужган интыс вөсакөф, сöмын

четчышты-кө, öшиснө, сы кот —
воас емерт.

Каји јортјас динö да налы вистали
Летчим, Везгин, сизö повтөм,
мортыд да ыз-з-з сунис уван-
јурөн, кыв вөсиг ез шу, а ме ду-
мајти-думзјти да щöц. Ме бөрса
Макаренко...

Тазиқон ми бура пыдöз сунлим
да дыр бөрүн, вит метра кылаалөм
бөрүн, чурс петим ва веркөсас.

Макаренко муртса ез пөд, не-
ладнө тыдалö мортыдлөн четчышт-
чөма, полдытöзыс кылаалөма васö,
вартчынысö оз вермы вөсиг, ми-
нин кыским берегас.

Гащ водтөдим Макаренкос да
давај кисö вөрөдны.

Ловзис — öд. Бөр морт лоі. Ба-
ра важмос мөдим возö.

Нöшта уналаö-на сурлим да на-
јис ог-нын понды виставны.

Макаренко ордö воим да кујим
лун гөсөитім. Везгин ордын сиз-жө.
Роç муöзыд-кө воим, коми му-
вид абу кин ылын.

ВАЖ МОФ

КОМИ ГÖРД ПАРТИЗАНЈАС ДА ГÖРДАРМЕЈЕЧЈАС!

Сöвет Сојузын вöвалытөм öдјасөн стрöйтөсö социализм. Пöртөб
олөмө Ленинлөн лозунг: вöтөддөм да панјыны техника-экономика
да культура бөксаң воңын мунныс капиталист странајасөс.

Ставмувывса буржуачја кышвермөмыс зилö пöдтыны тајö
ужсö. Најö лөбөдöны выл војна Сöвет Сојузкөд.

Сы вöсна мијанлыс нöшта чорыда колö котыртчыны комму-
нист партия гөгөр, нöшта чорыда кутчыны нөртны олөмө вт-
вөса план кол воөн, кышөдны Сöвет страналыс дорјысан вын.

ГÖРД ПАРТИЗАНЈАС ДА ГÖРДАРМЕЈЕЧЈАС! 1918-1920-öд
војасö ти дорјылид Сöвет республикаөс белогвардејечјасыс да
интервент-капиталистјасыс. Ти став выннитö пунктад сөмөс
кышөдөм да реконструјирүжтөм вылө, социализм стрöйтөм вылө.
Тижанлыс оз ков колтчыны-и Сöвет страналыс дорјысан вын
кышөдөмын. Колö журнуөдны сизö ужас.

Öнi СССР паста мунö уж граждaнскöј војналыс исторјасö
худөжествөа кышөдн сөрпасалөм могыс. Ми, коми ужалыс јöв,
огө вермө колтчыны тасы бөкө.

Гражданскöј војналыс исторјасö велөддөмөн, төдмалөмөн ми
чорыджыка сувтам дорјыны социализм стрöитыс странаөс, огө
леçö сизөс пуккылыны некушөдн враглы.

КОМИ ГÖРД ПАРТИЗАНЈАС ДА ГÖРДАРМЕЈЕЧЈАС! Гижөј
гражданскöј војналыс асымыд участвүжтөмтө, гижөј белогвар-
дејечјаскөд да интервент-империалистјаскөд тышкасөм јылыс.
Ти вермад тани вчыны зев ыжыд уж.

ГОРОМ

Сені,
Кысаң локтө төвөң гыыс,
Көн колхознөй сорөм
Јурсө качис ыла...
Бытөтө тувсов гагаөн
Жургөм шыыс —
Ыжыд сорөм динсаң
Вартөм јона кылө..

Мөјму...
Ташөм сорөм
Тані ез-на вөв.
А вөла вартан шыыс
Ез-на тані кывсы...

Мыј те пелас јурган
Гажа төв?
Танад оыланкывјыс
Сывөс...

Гумла ылын чукөр
Тенө
Оз-нын кор.
Тенад ышнасөмыс
Вартыјаслы
нинөм.

Те ылаө надејаөн
Вартыс
Оз-нын ов...
Тенө вејис
Төлөдчан машина...

Кывзышт...
Вартөм шыкөд
Гургөм
Төлөдчанлөн
Сорөб...!
Шувөт, видлы
Кыз машина
Көјдысыскөд
Ворсө!

Мөјму
Ташөм сорөм
Тані ез-на вөв.

Мөјму
Күјөд чукөр моз
Ставыс вөлі разі.
Тулыс төдө,
Чужис кыз колхоз,

Ез-на вунөд
Межајасөс гөрөм.
Ез-кө вөв
Кулаккөд чорыд кос,
Ез і вөвлы ескө
Ыжыд сорөм.

Косөң пырис
Муө воа көјдыс.
Олөм ылаө ордер
Боотіс

Мукөдјаскөд щөц...

Томдырјі көчалы
Лунтөв
Гажа мојдіс.
Выл олыс чужі
Бортөм мујас ылын.
Төдө гөжөм...
Кызі гөжса војө
Кулак чукөр
Травітісны
көза...
дасвіт праслаөч
Жугөдавліс пощөс.
Ыж табуыөс...
Леэлісны
Мујас ылаө.

Косын
Колі шоныд гөжөм,
Косын
Вундан кадыс
Сүіс...

Бортөм мујас
Сетісны тај козін:
Тыра шепјас
Копыртчісны
Муөз!

Мөјму
Тажө сорөм
Тані ез-на вөв
Вөла вартан шумсө
Ез-на сіја кывалы...
Өні адзіс...

Лентаөн колтајас
Матьөтчө бердө
Сетчө, көн вартанлөн

Мед гора зык.
Сеталыс колтаөн
Вартансө вердө,
Вартан пыр сојө...
Пыр корө...
Век щыг!

Гөд барабан
Паскыд Сыктылыс визыв

І сіналы оз төдчы
Кыз бергаалө пін.
Кымөрөң лебалө
Гөгөрыс јікі,
Ужалыс војтырлөн
Кунышоө сін.

А горыс,
Јон жургөмыс
Пелјасөс тупкө.
Сен сорөма
өтлаө

Быдсама шы:
І вартанлөн шумыс
І төлөдчан—гупкөм
І ізаслөн шыяс
І сорнітан зык.

В. Латкін

УДАРНІК--ГЕРОЈ- ЈАСӨС ПЕТКӨД- ЛӨМ ВӨСНА!

В. Латкін—медтом поет комі
гіжысјас пөвсын. Абу арлыднас
том, а гіжөмнас. Гіжны заводітіс
1930-өд воын-на. Сөмын медвоzza
кывбурсааныс-жө В. Латкін лоі
төдчана поетөн аслас кыпыд, со-
ціалнөй ыжыд значеннөа поезі-
јаөн.

Жеңыдік сорныкузаа кывбур-
јасө В. Латкінлөн пырөны мјан
мојас, мјан ужјас, мјан інфересјас:

„Вермытөм
јылыс
горзөны...“

Горысылы
плешкас
сөтам!

Америкаөс
вөтны
көсјыөім...“

Көсјыөім—
сізкө-і
вөтам!“

„Вөрө“

Мед тан еща художествоыс
абу мича образјас. Сы пыдді тан!
болшевістскөја шуөм, пролетаріат
вермөмө ескөм. Тажө абу омөла
колана прометарскөј поезіјаалы.

Жеңыда да чорыда шуөм төдча-
насөдөны В. Латкіныс гіжөдјас.
Сіјөн најө гөгөрвоанаөс дај бурөс.

В. Латкінлөн темафікаыс бөрја
кадөз унжыкыс вөлі сіктса овмөс
јылыс, візму бердса ужјас јылыс:
„Мај“ да „Вөрө“ сөмын мукөдтор
јылыс. „Мај“—ставмуывиса ужа-
лыс јөз костын јітөд кутөм јылыс.

„Зөбсавтөг—јавнө мі
Петамө ставнымөн
Мајысылы чолөмсө
Сывны.

Тувсовја сылөмыс,
Ужјаслөн шыјарыс
Му пастан пондас мед
Кывны“

да „Вөрө“—вөрлезөм јылыс.
Тажө, дерт, омөлтөр сіјө творче-
ствоын. Оз поз өтік темафіка вы-
лын пыр сулавны да социализм
стрөітан основнөј фронтөс бөкө
көлыны. Вөрлезөм гөгөр мјан
мунө классөвөј медчорыд кос,

вөрлөздэн фронт ышлын чужоны социализм стрөйтые мѝан герој-јас.

Ми пырим социализм кадө. Вежөбө ужалыс јөзлөн уж ылоө вѝөдөм, јорта-јорткост олөм, кыпалө социалистическөј быт. Ставыс тајө чужтөны социализм кадеа мортөс. Пролетарскөј поезијалөн моргыс социалистическөј ыла јөз вөсна тышкасөм і ем.

В. Латкин-кө кужө чорыда шуны мѝан морјас јылыс, сѝө оз-на сөшөма куж социалистическөј ыла јөз вөсна тышкасны.

В. І. Лешин гѝалис „сила примера“ јылыс. Сѝө гѝалис, мыј „сила примера“ ынысө іспөлујтөмөн пролетарскөј печатлы колө тышкасны социализм вөсна. Пролетарскөј литература, кыз большевистскөј парвѝинөј печатлөн јүкөд, тајө „сила примера“ ынысө іспөлујтө художествоа образјасөн.

Социалистическөј ыла морт вөсна сѝө тышкасө јавѝметкаса герој-ударникјасөс петкөдлөмөн. Тајө В. Латкинлөн оз-на сөшөма төдчы.

В. Латкинлөн социализм стрөитыс конкретнөј өз абуөс. „Розјалө вадор“ кывјбурын сѝө гѝжө:

„Јуе кодөс—дөрөмтөм—
Медвозө петисны,
Панјисны ставнысө
Некымы мөрт.
Тајөјас, төда ме,
Скод ылын сөтисны
Чорыдөс кывјастө
Ордјысөм дор“.

Либө „Му ылын“ нѝма кывбурын:
„Со, бригадирлөн чужөмбаныс
Кыз пөжөм јөввыв гөрдөв
кен.

— План сертѝ даскөкјамыс
пыддѝ
Мунис дасвѝт трудөден“.

Тајө тырмытөм-на, куш „некымын морт“ ылоө воөбөше індөмыд торја-нын өмөл. „Фелегатка“ нѝма кывбура вѝетын конкретнөј морт петкөдлөм вѝсталоө—Латкин тајөн өмөла-на справлајтчө. Еща-жө—өд „петис“ да „шуис“ вѝсталөмыд. Колө вѝставны мыјла петис, мыјла вѝсталис, мыј ылоөн бурис, мыј

өмөлыс. Тајөјасөс вѝставтөг усан куш фактјас пасјалөмө: (емпѝризмө).

Колө індыны В. Латкинлөн ун-жыкыс ташөм пөлөс і гѝжөдјасыс артмөны. ыла-торјасылыс петасјасөө адзө, а сущностөсө сылыс оз гө-гөрвоөд:

„Му ылоө петис
Medea воз
„Победа“ нѝма
Колхоз“

Колхоз, бригада, сөрөм, тудө-ден, машина, ударнөја ужалөм јылыс гора кывјас, социализм стрөитыс конкретнөј јөз пыддѝ. А-өд некушөм уж морт вөчтөг өз артмы.

Художество бөкөан В. Латкин абу-на-жө өткод. Сѝө гөгөрвоө, мыј колө гѝжны образјасөн, мыј сѝө художествоа литератураөс төдчөдө мукөдөикас гѝжөдјасыс, сөмын тајөтор сылы оз-на пыр удајтчы. Уналын вујлө прөстөј вѝставлө-мө, а өд художествоа гѝжөдөд ас-өыд став мөвпгө да чувствөтө колө сөтны образјасөн.

Бөстөм В. Латкинлыс медбөрја кывбурсө („Гөрөм“):

„Мөјму
Ташөм өөрөм
Тані ез-на вөв.
А вөла вартан шыс
Тані ез-на кывыс...
Мыј те пелас јурган
Гажа төв?
Тенад ыланкывјыд
Сывөс...“

Гумла ылын чукөр
Тенө өз-нын көр,
Тенад ышысөбөмыс
Вартысјасы
нынөм“.

Тані образөн вѝставөө, мыј вартгөн төвлөн коланлуныс бырѝ, вартны кутис вөла вартан да төлөдны вартан машиналөн возө төв. А возөвөлав артанлыс да төлөдчанлыс ужсө гѝжөгөн вујөма проза ылоө, заводитө вѝставлыпы асөаныс, сөсө бара образ да бара проза. Уна кывбурын тајѝ проза сорлалө поезијасө, торкө кывбурысылыс мѝч-лунсө.

В. Латкин том поет-на. Абу дѝ-вө, кужануун-кө ылоөн абу-на сөшөм колана ыжын. Медтырмы-төмторјыс-нө В. Латкин творчө-ствоын абу сѝө, а фактјасөс ортсы-саылыс сөтөм да социалистическөј морт вөсна конкретнөја тышкасө-төм.

Латкин јортлы тајөс возө кежлө быт колө артыштны.

Тајөјасыс мынны верман сөмын дѝиалектическөј материализмыс мө-тод аскіө бөстөмөн. Не сөмын кушөмкө торылыс ортсыса петас-јасөс (жавленьнөјасөс) пасјанын, сөрпасаыны, а короны налыс сущ-ностөсө—мог пролетарскөј поет-лөн.

Геројјасөс петкөдлыны не сѝа-кызі өні Латкин кыв-мөдөн пет, көдлө:

„Ме мөјму—
Гурс!
А таво көсја унжык.
Гурсыс сѝажыкөсө
вөлавын өт кут.
Сы понда—
Гурсыд

лыдпас звуннөј
да кујимсө дасвѝтјас мөз
өз зурт!“

Либө:

„Јершовыс өг-жө колтчы,
Гурс сѝө-жө вуја.
І лоа мыжа—
Кывјөс-кө өт кут“.
„Звуннөј кад“.

Петкөдлыны геројјасылыс колө уж дѝнас вѝдөдөмнысө, налыс (геројјасылыс) социалистическөј эле-ментјасөс: мөвпјасөсө, ужсө да кы-чѝк сѝө сөшөм мортас воис да мыјла.

Сѝөјасөс петкөдлытөг ударник-геројид пөрө кыл чуркаө, а өз дө социализм стрөитыс збыл геројөн, ловја мортөн.

Тајө опасностыс зөс ыжыд да сылыс колө вѝчыены, торја-нын мѝам Маркөизм-лешинизмөн воорсу-житчөмыд өмөл-да.

Ізјур Іван

Отв. редактор—М. доронин, редколлегјаса шлен І. ВЕЖОВ.

Облит. № 986, заказ №5994, Типография Коми Изд-ва. Тираж 2810 формат 82 × 111, 2 п. л.,

НЖ Коми
1-1

С У З Ö Д Ö Ј

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЕРАТУРА
КОМІ ЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕҢОНЫ ВКП (б) ОК-лөн КУЛЬПРОП да КАПП.
ПЕТÖ БЫД ТÖЛЫГЫН КЫКЫС

„УДАРНІК“ журнал петкөдлө Коми муын, Војвын крајын да СССР-ын социализм стрөйтөм, төдмөдө пролетарскөй роч да коми художествоа літератураөн, тышка-оө классөвөй врагаскөд да најө агентјаскөд парвїја генералнөй тувїз вöсна, нуөдө кос парвїја натсіоналнөй полїтикаыс кejasөмкөд, великодержавнөй шовїнізмкөд да меставысa натсіоналізмкөд.

„УДАРНІК“ велөдө да быдтө том выл гїжысјасөс. „УДАРНІК“-ын печатајтөоны вїстјас, кывбурјас, очеркјас пролетарскөй коми гїжысјаслөн.

Быд ударніклы, вөрлезысды, колхозніклы колө сузөдны „УДАРНІК“ дај гїжны сетчө асланыс, кызї тышкасөны најө асланыс участканыс промфінплан тыртөм вöсна, социалистическөй стрөйтөлствo вöсна.

СУЗÖДАН ДОН:

1 төлыс кежлө — 30 ур	6 төлыс кежлө — 1 ш. 80 ур
3 төлыс кежлө — 90 ур	12 төлыс кежлө — 3 ш. 60 ур

Сузөдны поçө поштөвөй быд отделеннөыс.

